

**Strategia działania
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Kielcach
na lata 2013-2016
AKTUALIZACJA**

1. Spis treści	2
2. Założenia do opracowania Strategii WFOŚiGW na lata 2013 – 2016	3
2.1. Podstawa prawna przygotowania Strategii	3
2.2. Założenia wynikające ze Wspólnej strategii działania NFOŚiGW i WFOŚiGW	3
2.3. Synteza „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012”	5
3. Cel strategiczny Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2013-2016	8
3.1. Zagadnienia ogólne	8
3.2. Wypełnienie misji celem strategicznym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.....	8
4. Diagnoza stanu środowiska i sytuacji gospodarczej w województwie świętokrzyskim.....	10
4.1. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim	10
4.1.1 Zagadnienia ogólne.....	10
4.1.2 Zasoby przyrodnicze.....	10
4.1.3 Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa.....	11
4.1.4 Gospodarka odpadami.....	11
4.1.5 Powietrze atmosferyczne	12
4.1.6 Odnawialne źródła energii	12
4.2. Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie świętokrzyskim	13
4.3. Nadzwyczajne zagrożenia występujące w województwie świętokrzyskim	14
4.3.1 Powodzie.....	14
4.3.2 Susze	14
4.3.3 Inne zagrożenia naturalne	15
4.3.4 Poważne awarie przemysłowe	15
4.4. Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania w województwie świętokrzyskim.....	15
4.5. Stan wdrożenia prawa wspólnotowego w województwie świętokrzyskim.....	17
4.6. Dokumenty regionalne i krajowe	20
5. Kierunki wsparcia.....	21
5.1. Wsparcie w latach 2009-2012	21
5.2. Ocena potrzeb finansowania działań ochrony środowiska.....	27
5.2.1 Priorytet 1: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	28
5.2.2 Priorytet 2: Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi.....	30
5.2.3 Priorytet 3: Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem.....	31
5.2.4 Priorytet 4: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	33
5.2.5 Priorytet 5: Inne działania ochrony środowiska	33
5.2.6 Nowy okres programowania	34
5.2.6.1 Zakończenie okresu programowania 2007-2013	34
5.2.6.2 Okres programowania 2014-2020	36
6. Wskaźniki i efekty ekologiczne.....	38
7. Struktura organizacyjna i instrumenty finansowania w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.....	42
7.1. Analiza SWOT Funduszu.....	42
7.2. Instrumenty finansowe w latach 2013-2016	43
7.3. Polityka komunikacyjna.....	44
8. Finansowanie	46
9. Współpraca z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i innymi wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej	47
10. Aktualizacja i ocena funkcjonowania Strategii	49

2. Założenia do opracowania Strategii WFOŚiGW na lata 2013 – 2016

2.1. Podstawa prawna przygotowania Strategii

Głównym zadaniem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 ze zm.), zwanej dalej POŚ, jest finansowanie ochrony środowiska. Cel ten w szerokim ujęciu jest precyzowany w uchwalanej przez Radę Nadzorczą co 4 lata na podstawie art. 400h ust. 4 pkt. 1 Strategii, wynikającej ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy.

Przyjęta w 2012 roku Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2013-2016, zwana dalej Strategią, jako dokument otwarty, zakładała jej coroczną analizę pod kątem dostosowania do obowiązującego prawodawstwa i stanowionej przez samorząd województwa polityki ochrony środowiska, a także dokonanie aktualizacji zapisów, z uwagi na kończący się okres wydatkowania środków w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2007-2013 i pojawiającymi się nowymi zasadami i systemem wydatkowania środków unijnych w ramach perspektywy 2014-2020.

Podobnie jak Strategia uchwalona w 2012 roku, jej aktualizacja definiuje najważniejsze cele i zadania stojące przed Funduszem w najbliższych latach, przy uwzględnieniu dotychczasowych efektów wdrażania i zmiany uwarunkowań zewnętrznych.

Zgodnie z ustawą POŚ zapisy zaktualizowanej Wspólnej Strategii wynikają z uregulowań zawartych w aktualizacji „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”, która zwiera ustalenia planistyczne o charakterze rekomendacji, wdrażane przez Fundusz w zakresie optymalnym dla osiągnięcia celów określonych we własnej Strategii.

2.2. Założenia wynikające z aktualizacji Wspólnej strategii działania NFOŚiGW i WFOŚiGW¹

Aktualizacja „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”, zwanej dalej Wspólną Strategią, wyznacza ogólne kierunki wspólnej działalności i współpracy Funduszy dla finansowego wspierania przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Obejmuje wnioski i rekomendacje z wdrażania Wspólnej Strategii w latach 2013-2014 oraz wskazuje na nowe obszary aktywności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Nowy dokument nie zmienia określonej wizji, zgodnie z którą w perspektywie strategicznej do 2020 r. system Funduszy współpracujących wzajemnie oraz z interesariuszami ochrony środowiska, ma skutecznie i elastycznie wspierać swoich beneficjentów w realizacji wysokiej jakości przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami, stale podnosząc efektywność swoich działań.

---

¹ Na podstawie Aktualizacji „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020”

Utrzymana została również określona dla realizacji tej wizji misja Funduszy: „Skutecznie wspieramy działania na rzecz ochrony środowiska”, doprecyzowana celem generalnym, którym jest „poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku”.

Dążąc do realizacji określonej we „Wspólnej Strategii...” misji oraz celu generalnego, w dokumencie tym sformułowano, a w aktualizacji podtrzymano cztery priorytety współdziałania w zakresie merytorycznego obszaru działania Funduszy:

- 1) ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi – ukierunkowany głównie na uzyskanie celów określonych w Planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy poprzez poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów wodnych oraz adaptację sektora gospodarki wodnej do zmian klimatycznych,
- 2) racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi – wiążący się z wprowadzaniem określonej w ramowej dyrektywie o odpadach hierarchii sposobu postępowania z odpadami, tj. zapobiegania, przygotowania do ponownego użycia, recyklingu, innych metod odzysku (w tym wykorzystania odpadów komunalnych oraz osadów ściekowych na cele energetyczne), a na końcu unieszkodliwiania odpadów,
- 3) ochrona atmosfery – którego celami są m.in. poprawa jakości powietrza oraz wspieranie rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- 4) ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów – w ramach którego wspierać należy utrzymanie i odbudowę ekosystemów i ich funkcji, ochronę korytarzy ekologicznych, zapewnienie zrównoważonego rozwoju leśnictwa, gospodarki rolnej, rybackiej i łowieckiej, przy uwzględnieniu prowadzonych horyzontalnie działań w edukacji ekologicznej, innowacyjności, czy wspieraniu monitoringu środowiska.

W Aktualizacji zaakcentowano, że finansowanie obszarów priorytetowych przez Fundusze będzie się opierało przede wszystkim na uzupełnianiu finansowania środków zagranicznych, pochodzących z Unii Europejskiej we wszystkich obszarach.

Aktualizacja Wspólnej Strategii zakłada, że priorytety środowiskowe będą mierzone określonymi efektami ekologicznymi, które wynikają z dokumentów programowych dla perspektywy UE 2014-2020, a realizacja każdego z tych priorytetów ma się odbywać poprzez osiągnięcie sprecyzowanych we Wspólnej Strategii celów horyzontalnych, ukierunkowanych w głównej mierze na przyspieszenie wdrażania bądź spełnienie warunków określonych w istniejących bądź projektowanych dokumentach, mających na celu poprawę stanu środowiska:

- 1) wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych Polski jako członka UE,
- 2) dążenie do efektywnego wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną,
- 3) stymulowanie "zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce,
- 4) promowanie zachowań ekologicznych, działań i przedsięwzięć służących zachowaniu bogactwa różnorodności biologicznej,
- 5) działania wspierające (w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, ochrony przed suszą, systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych, jak również w obszarze rolnictwa, budownictwa, transportu i infrastruktury miejskiej).

W aktualizacji Wspólnej Strategii zwrócona została uwaga również na fakt, że Fundusze wskazano jako instytucje zaangażowane w realizację konkretnych zadań w ramach poszczególnych kierunków interwencji w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020. Cele szczegółowe określone w Strategii BEiŚ korespondują z ww. priorytetami środowiskowymi określonymi we Wspólnej Strategii.

W zakresie optymalizacji współpracy Funduszy ukierunkowanej na realizację celu generalnego, misji i priorytetów środowiskowych, w aktualizacji Wspólnej Strategii zrezygnowano ze wskazania konkretnych zadań do realizacji na rzecz określenia kierunków koniecznych do dalszych działań w ramach zdefiniowanych czterech perspektyw strategicznych: finanse, beneficjenci, procesy wewnętrzne oraz innowacje, wyzwania, rozwój. Mając na względzie dotychczasowe doświadczenia w realizacji Wspólnej Strategii, jak również zmiany zachodzące w systemie Funduszy w wyniku realizacji założeń, w zaktualizowanym dokumencie w ramach poszczególnych perspektyw na nowo zidentyfikowano działania służące realizacji celów, którymi są:

- 1) w perspektywie „Finanse” efektywne wydatkowanie środków finansowych,
- 2) w perspektywie „Beneficjenci” – poprawa komunikacji z beneficjentami,
- 3) w perspektywie „Procesy wewnętrzne” – sprawna obsługa beneficjentów,
- 4) w perspektywie „Innowacje, wyzwania, rozwój” – skuteczne wdrożenie systemu wsparcia.

Obszernie potraktowane działania zgrupowane w ramach czterech perspektyw są ze sobą ściśle powiązane i zachodzą między nimi interakcje. Postęp w każdej z nich jest warunkiem spełnienia misji systemu Funduszy.

W celu zoptymalizowania procesu wdrażania i monitorowania realizacji Wspólnej Strategii aktualizacja wprowadziła dla systemu Funduszy dodatkowy dokument operacyjny – plan wdrażania, służący bieżącemu monitorowaniu stanu realizacji Wspólnej Strategii i szybkiej reakcji wobec zidentyfikowanych potrzeb lub wyzwań, a także wobec wyników dotychczas realizowanych zadań.

2.3. Synteza „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012”²

W latach 2009-2012 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach zaplanował wspieranie przedsięwzięć wynikających z realizacji celów określonych w polityce ekologicznej państwa i województwa świętokrzyskiego poprzez wspomaganie finansowe zadań w ochronie środowiska i gospodarce wodnej, spójnych z listami przedsięwzięć priorytetowych, w formie preferencyjnych pożyczek, dotacji i przekazania środków finansowych, a także dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów.

„Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012” zdefiniowała najważniejsze cele i zadania stojące w tym okresie przed Funduszem. Zgodnie z tym dokumentem najistotniejsza kwestia to współfinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych w poszczególnych dziedzinach przy udziale środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi. Stąd określono **misję jako pomoc jednostkom samorządu terytorialnego, instytucjom publicznym, przedsiębiorstwom i organizacjom społecznym w finansowaniu i wdrażaniu działań służących ochronie środowiska, zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa i Traktatem Akcesyjnym.**

Dążąc do realizacji misji Fundusz sformułował cztery cele strategiczne:

- 1) aktywny udział w procesie wypełniania zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego w celu uzyskania zakładanych efektów ekologicznych,

---

² Na podstawie „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012”

- 2) priorytetowe wspomaganie przedsięwzięć dofinansowywanych środkami bezzwrotnymi pochodzącymi z Unii Europejskiej poprzez współudział w zapewnieniu niezbędnego wkładu krajowego,
- 3) działania w zakresie racjonalnego wykorzystania posiadanych środków w celu maksymalizacji efektów ekologicznych,
- 4) edukacja ekologiczna na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Na lata 2009-2012 założono finansowe wspieranie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, których celem jest:

- 1) zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń,
- 2) ograniczenie emisji,
- 3) zamykanie obiegów materiałów i surowców, odzysk z odpadów substancji, materiałów lub energii oraz ich gospodarcze wykorzystanie,
- 4) zintegrowane podejście do ograniczenia i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń,
- 5) zmniejszenie energochłonności gospodarki oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Jako cel nadrzędny przyjęto cel zgodny z celem nadrzędnym sformułowanym w „Programie ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”: **zrównoważony rozwój województwa, w którym środowisko przyrodnicze i jego ochrona mają znaczący wpływ na przyszły charakter tego obszaru i równocześnie wspierają jego rozwój gospodarczy i społeczny.**

Jednocześnie sformułowano szereg celów pośrednich – priorytetów w ramach poszczególnych dziedzin, przy uwzględnieniu założenia, że przy wyborze przedsięwzięć do dofinansowania Fundusz będzie analizował ich efektywność ekologiczną i ekonomiczną, uwarunkowania techniczne i jakościowe oraz zasięg oddziaływania.

W Strategii na lata 2009-2012 założono, że podział środków Funduszu będzie działaniem zgodnym z Polityką Ekologiczną Państwa, „Narodowym Programem Rozwoju” i „Programem Ochrony Środowiska Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019” oraz dyrektywami Unii Europejskiej.

Polityka finansowa w Strategii na lata 2009-2012 ukierunkowana została na realizację długofalowych zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych oraz traktatu akcesyjnego. Założono, że Fundusz nie będzie dążył do minimalizacji wolnych środków na koniec roku w przypadku, gdy z planów wynikać będzie, że przejściowo wolne środki mogą i powinny być zaabsorbowane w latach następnych.

W celu jak najpełniejszego wykorzystania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, a zarazem jak najlepszego wypełnienia misji, przyjęto, że w pierwszej kolejności będą dofinansowywane środowiskowe projekty inwestycyjne i działania realizowane z udziałem środków UE, w szczególności objęte Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnym Programem Operacyjnym. Założono, że działania Funduszu będą służyły zapewnieniu wkładu finansowego dla realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Krajowego Planu Gospodarki Odpadami oraz innych programów objętych regulacjami ustawowymi zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa. Jednocześnie dla zapewnienia harmonijnej realizacji zadań określonych w „Programie ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”, nie przewidzianych do dofinansowania ze środków UE, wskazano, że część środków finansowych będzie przeznaczana również na te cele.

Politykę finansową na lata 2009-2012, spójną z założeniami przyjętymi dla osiągnięcia celów określonych w Strategii na ten okres, oparto na trzech podstawowych elementach:

- 1) założeniu wzrostu zasobów finansowych Funduszu poprzez coroczny wzrost funduszu własnego,
- 2) dążeniu do koncentracji pomocy finansowej na przedsięwzięcia i kierunki określone w „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego”,
- 3) dążeniu do wypracowania procedur pozwalających realizować zasadę racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi poprzez zastosowanie instrumentów skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Jednocześnie założono, że realizacja tych elementów odbywać się będzie odpowiednio poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania w strukturze finansowania przedsięwzięć proporcji pożyczek, dotacji i dopłat do odsetek do ogółu wydatków na poziomie: pożyczki 80 % $\pm$ 5 %, dotacje 15 % $\pm$ 5 %, dopłaty 5 % $\pm$ 2 %, a także założenie rozwoju mechanizmu zwiększania nakładów na ochronę środowiska poprzez dopłaty do odsetek od preferencyjnych kredytów bankowych w ramach wsparcia publicznego z zastosowaniem przepisów o pomocy publicznej,
- 2) prowadzenie gospodarki finansowej w sposób zapewniający jak najpełniejsze wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, ujętych w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko oraz w Regionalnym Programie Operacyjnym, z uwzględnieniem wymogów ustawy POŚ,
- 3) doskonalenie i ujednocianie w skali kraju procedur uzależniających w większym stopniu wybór zadań do dofinansowania oraz formy wsparcia finansowego od efektu ekologicznego, nakładów inwestycyjnych oraz ekonomicznej wartości teraźniejszej netto projektu inwestycyjnego wynikającego z realizacji lub zaniechania realizacji przedsięwzięcia.

W Strategii na lata 2009-2012 założono, że poza środkami własnymi Fundusz będzie poszukiwał innych źródeł finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i wspierał działania inwestorów na rzecz pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych zarówno krajowych jak i zagranicznych, w tym kontynuację współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz bankami.

3. Cel strategiczny Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2013-2016

3.1. Zagadnienia ogólne

Strategia ma na celu określenie kierunków działania Funduszu w najbliższych latach, zarówno w kontekście najważniejszych celów i zadań z zakresu merytorycznego obszaru działania, jak i w kontekście rozwoju Funduszu jako **instytucji** współfinansującej projekty z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Strategia jest dokumentem otwartym – opracowywane na jej podstawie dokumenty będą dostosowywane do obowiązującego prawodawstwa i stanowionej przez samorząd województwa świętokrzyskiego polityki ekologicznej. Uszczegółowieniem kierunków działalności w zakresie merytorycznego obszaru działania będzie aktualizowana corocznie lista przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania ze środków Funduszu.

Założenia Strategii wynikają z aktualizacji „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”, przy uwzględnieniu faktu, że wiodącą strategią dla Wspólnej Strategii jest **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020**, w której Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze są wskazane jako instytucje zaangażowane w realizację określonych w niej działań.

Mając na uwadze powyższe, a także uwzględniając przeznaczenie środków Funduszu na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ochrony środowiska oraz na współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi, w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach przyjęto **misję** określoną we Wspólnej Strategii:

Skutecznie wspieramy działania na rzecz ochrony środowiska.

3.2. Wypełnienie misji celem strategicznym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach

Realizując misję Fundusz sformułował **cel strategiczny**, jakim jest:

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku w województwie świętokrzyskim.

Cel ten realizowany jest w ramach pięciu priorytetów:

- 1) ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- 2) racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- 3) ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem,
- 4) ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- 5) inne działania ochrony środowiska,

z uwzględnieniem działań służących:

- 1) realizacji procesu wypełniania zobowiązań środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej w celu uzyskania zakładanych efektów ekologicznych,
- 2) priorytetowemu wspomaganiu przedsięwzięć dofinansowywanych środkami bezzwrotnymi pochodzącymi z Unii Europejskiej poprzez współudział w zapewnieniu niezbędnego wkładu krajowego w celu jak najpełniejszego wykorzystania środków pochodzących z UE,
- 3) maksymalizacji efektów ekologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem efektywnego wykorzystania posiadanych środków na stymulowanie prośrodowiskowego wzrostu gospodarczego województwa świętokrzyskiego,
- 4) wspieraniu zintegrowanego podejścia do ograniczenia i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń,
- 5) pomocy w realizacji zmniejszenia energochłonności gospodarki oraz wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- 6) promowaniu przedsięwzięć służących zachowaniu bogactwa różnorodności biologicznej oraz adaptacji do zmian klimatycznych,
- 7) wspieraniu edukacji ekologicznej, mającej na celu kształtowanie proekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa upowszechniających idee zrównoważonego rozwoju.

Strategia zakłada wsparcie realizacji wskazanych wyżej priorytetów z uwzględnieniem celów szczegółowych w czterech perspektywach, poprzez działania, służące usprawnieniu funkcjonowania Funduszu.

Realizację zadań zakłada się w ramach perspektyw przejętych ze Wspólnej Strategii:

- 1) Finanse,
- 2) Beneficjenci,
- 3) Procesy wewnętrzne,
- 4) Innowacje, wyzwania, rozwój.

Działania winny być odzwierciedleniem wspólnych dążeń wskazanych we Wspólnej Strategii i monitorowanych w ramach jej realizacji. W zakresie realizacji Strategii Funduszu będą one w miarę potrzeb na bieżąco doprecyzowywane.

4. Diagnoza stanu środowiska i sytuacji gospodarczej w województwie świętokrzyskim

4.1. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim³

4.1.1. Zagadnienia ogólne

Województwo świętokrzyskie jest jednym z 16 województw Polski, położonym w środkowo-południowej części Polski na obszarze Wyżyny Kieleckiej (część środkowa i północno-wschodnia województwa), Niecki Nidziańskiej (część południowa) i Wyżyny Przedborskiej (część północno-zachodnia).

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się mocnym zróżnicowaniem pod względem klimatycznym. Wysokość bezwzględna terenu, rzeźba terenu, a także warunki fizyczne podłoża wpłynęły na występowanie fragmentów pięciu regionów klimatycznych. Lokalny biegun klimatyczny różnicujący warunki pomiędzy centralną częścią województwa a rejonami brzeżnymi to Góry Świętokrzyskie. Występuje tu duża i urozmaicona baza surowców mineralnych.

Należy zaznaczyć, że region jest jednym z najbardziej atrakcyjnych w kraju z punktu widzenia walorów środowiska przyrodniczego.

4.1.2. Zasoby przyrodnicze

Powierzchnia obszarów objętych ochroną prawną stanowi 65,06% ogólnej powierzchni województwa (pierwsze miejsce w kraju). System ochrony przyrody złożony jest m.in. z 1 parku narodowego (Świętokrzyski Park Narodowy – pow. 76,26 km²), zajmującego 0,7% powierzchni województwa, 8 parków krajobrazowych wchodzących w skład Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych oraz 1 położony częściowo na terenie województwa świętokrzyskiego, należący do Nadpilicznych Parków Krajobrazowych, 72 rezerwaty przyrody, 21 obszarów chronionego krajobrazu.

Mając na uwadze ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków fauny i flory na terytorium województwa świętokrzyskiego utworzono 2 obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) i 38 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty - projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską. Obszary Natura 2000 stanowią ok. 13,6 % ogólnej powierzchni województwa.

Należy też zauważyć, że na terenie województwa występuje bardzo bogata, zróżnicowana i unikatowa szata roślinna, w tym rzadkie okazy roślinności: stepowej, górskiej, bagiennej oraz jedyne w Polsce centralnej zbiorowiska słonorośli, a także rzadkie i chronione gatunki zwierząt, w tym szczególnie zagrożone w skali kraju i Europy. Najcenniejsze przyrodniczo obszary województwa, odznaczające się największą bioróżnorodnością, pełnią funkcję węzłów ekologicznych:

- 1) o randze międzynarodowej (obszar świętokrzyski, obszar buski i obszar środkowej Wisły),
- 2) o randze krajowej (obszar przedborski, obszar cisowsko-orłowiński, obszar nidziański, obszar miechowski).

---

³ Na podstawie Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019, projektu Programu ochrony środowiska na lata 2015-2020 z perspektywą do roku 2025, z ujęciem danych RDOŚ i danych GUS, a także Monitoringu Środowiska – wyników pomiarów / ocen jakości wód podziemnych 2014 r. (Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach), danych Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych), Raportu z realizacji „programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” 2013 r., sprawozdania z wykonania KPOŚK za 2013 r. oraz Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Występujące elementy środowiska przyrodniczego na terenie województwa uzupełniają tereny pokryte lasami. Wskaźnik lesistości wynosi 27,9 % (dla Polski w roku 2010 wynosił 29,2 %, a dla Europy 30 %). Na skutek oddziaływania zanieczyszczeń powietrza – gazów i pyłów – ok. 90 % powierzchni lasów w regionie znajduje się w I strefie tzw. uszkodzeń słabych.

4.1.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa

Województwo świętokrzyskie posiada niezbyt duże zasoby wodne, zarówno powierzchniowe, jak i podziemne.

Pomiary prowadzone w roku 2014 w ramach monitoringu operacyjnego wykazały w większości umiarkowany (III klasy), stan lub potencjał ekologiczny wód. Nie stwierdzono obecności wód I i V klasy, tj. o bardzo dobrym lub złym stanie lub potencjale ekologicznym. Stan chemiczny wód oceniono w zdecydowanej większości poniżej dobrego.

W porównaniu do lat poprzednich nie wystąpiła wyraźna tendencja poprawy jakości wód powierzchniowych. Spowodowane to jest m.in. ciągłymi niedostatkami lokalnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych.

Na zasobach wód powierzchniowych opiera się głównie zaopatrzenie w wodę na cele przemysłowe.

Zasoby wód podziemnych zalegają nierównomiernie. Najtrudniejsze warunki hydrogeologiczne znajdują się w obrębie Gór Świętokrzyskich oraz w południowo-wschodniej części województwa, gdzie występują tereny bezwodne. Należy jednak wskazać, że wody podziemne na terenie województwa świętokrzyskiego generalnie charakteryzują się dobrą jakością. Przeprowadzone w 2014 roku w ramach monitoringu diagnostycznego badania wykazały w większości wodę zadowalającej jakości (III klasa). W porównaniu do roku 2013 wzrósł o 10 % udział wód dobrej (klasy II) i o 10 % złej (klasy V) jakości.

Na zasobach wód podziemnych opiera się głównie zaopatrzenie w wodę dla potrzeb socjalno-bytowych.

Na obszarze Niecki Nidziańskiej znajdują się wody mineralne o właściwościach leczniczych.

Istotnym elementem, mającym wpływ na stan środowiska jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. W tym zakresie należy wskazać, iż długość sieci wodociągowej w roku 2013 wynosiła 13.173 km. Na koniec roku 2013 z sieci wodociągowej korzystało 92 % ludności województwa. W zakresie sieci kanalizacyjnej odnotowano przyrost jej długości – w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych – tylko w 2013 roku o 309, 53 km. Wskaźniki skanalizowania gmin wykazują w dalszym ciągu duże różnice pomiędzy ośrodkami miejskimi (92 %) a terenami wiejskimi (od kilku do kilkunastu procent) skanalizowania.

4.1.4. Gospodarka odpadami

Głównym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych w województwie świętokrzyskim jest ich deponowanie na składowiskach. W związku z wejściem w życie znowelizowanej ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach, gminy stały się właścicielami odpadów komunalnych powstających na ich terenie i na gminach spoczywa obowiązek zorganizowania sprawnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla swoich mieszkańców (w tym zapewnienie hierarchii postępowania z odpadami).

Należy też wskazać, że po nowelizacji ustawy w regionach gospodarowania odpadami rozwinęła się zbiórka odpadów ulegających biodegradacji, wdrożono systemy selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Prowadzona jest też zbiórka odpadów budowlanych oraz pozostałych odpadów, tj.: żużli i popiołów, gleby i ziemi, odpadów z czyszczenia ulic, itp.

Funkcjonuje również kilka Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Dzięki ich działalności zbierany jest zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, chemikalia domowe i ogrodowe, kleje i farby, rozpuszczalniki, lekarstwa, płyny chłodnicze, zużyte baterie i akumulatory, opakowania po środkach niebezpiecznych oraz oleje odpadowe.

Problemem w zakresie gospodarki odpadami jest zbyt powolny proces powstawania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Ponadto elementem mogącym wpływać na stan środowiska jest bardzo powolny przebieg rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów komunalnych. Istotną kwestią jest też niewystarczająca działalność edukacyjno-informacyjna, która ma wpływ na postępowanie z odpadami.

4.1.5. Powietrze atmosferyczne

Województwo świętokrzyskie jest jednym z najczystszych ekologicznie obszarów Polski i kwalifikuje się do obszarów o niskiej intensywności emisji zanieczyszczeń do powietrza. Wielkość emisji pyłowej z zakładów przemysłowych stopniowo maleje i jest w bardzo dużym stopniu związana z lokalizacją zakładów przemysłowych, w związku z czym rozkład emisji na obszarze województwa jest mocno zróżnicowany. Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych ulegała wahaniom, ostatecznie według danych z 2014 r. odnotowuje się jej spadek w stosunku do lat poprzednich.

Odrębnym elementem jest emisja niska zanieczyszczeń powietrza z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych, opalanych węglem bardzo złej jakości. Wielkość tej emisji wynosi od kilku procent na terenach o rozwiniętej sieci ciepłowniczej do kilkunastu, a nawet kilkudziesięciu na obszarach nie objętych centralnymi systemami ciepłowniczymi. Wielkość emisji charakteryzuje się sezonowością i jest bardzo trudna do opomiarowania. Największe ilości zanieczyszczeń ze źródeł niskiej emisji pochodzą z terenu Miasta Kielce, powiatów kieleckiego, skarżyskiego i ostrowieckiego, a najmniejsze z opatowskiego i sandomierskiego.

Istotny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w województwie świętokrzyskim ma niewątpliwie komunikacja samochodowa (zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych), a także emisja zanieczyszczeń pochodząca z ościennych województw, w szczególności ze śląskiego i małopolskiego.

Coraz bardziej dostrzegalnym problemem jest zanieczyszczenie środowiska hałasem, gdyż na jego szkodliwe działanie narażone są coraz większe grupy mieszkańców, przede wszystkim miast oraz miejscowości sąsiadujących z drogami o dużym nasileniu ruchu pojazdów.

Zostały podjęte czynności naprawcze w zakresie poprawy jakości powietrza w województwie, jednak w najbliższych latach konieczne jest podejmowanie dalszych działań służących ograniczeniu emisji pyłowej i gazowej, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia emisji zanieczyszczeń przez podmioty gospodarcze oraz zmniejszenia emisji ze źródeł liniowych. Podstawę tych działań mogą stanowić realizowane programy ochrony powietrza. Niezbędna jest też poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców w tym zakresie.

4.1.6. Odnawialne źródła energii

W województwie świętokrzyskim istnieją średnio korzystne warunki wykorzystania energii odnawialnej, co w konsekwencji utrudnia osiągnięcie wskaźników przyjętych dla kraju (10 % w 2014 roku, a 15 % w 2020 roku udziału energii, pochodzącej z tych źródeł, w bilansie energii pierwotnej).

Duże szanse rozwoju ma energetyka oparta o źródła wykorzystujące energię słoneczną – głównie do celów grzewczych, ale też do produkcji energii elektrycznej. Aktualnie z tego rodzaju energii korzystają w głównej mierze inwestorzy indywidualni, chociaż coraz częściej sięgają po nie samorządy.

W zakresie wód geotermalnych występujących na terenie województwa świętokrzyskiego, ich zastosowanie do celów grzewczych ze względu na niskie temperatury wymaga zastosowania wysoko nakładowych pomp ciepła, a także współpracy z kotłowniami konwencjonalnymi dla ogrzewania wody sieciowej przy niskich temperaturach. Niemniej podejmowane będą próby wykorzystania wód termalnych do ogrzewania basenów.

Województwo świętokrzyskie jest uznawane za średnio zasobne w wiatr, toteż energia wiatrowa nie będzie wykorzystana na całym jego terenie. Najkorzystniejsze ku temu warunki znajdują się w północnej i północno-wschodniej części regionu i tam są podejmowane próby wykorzystania tego źródła energii.

Również rozwój energetyki wodnej będzie miał mniejsze znaczenie ze względu na niekorzystne warunki.

Rolniczy charakter województwa natomiast sprzyja wykorzystaniu biomasy na podobnym poziomie w obrębie całego regionu.

W latach 2011-2019 budowę instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii zaplanowało na swoim terenie 16 gmin.

4.2. Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie świętokrzyskim⁴

Województwo świętokrzyskie należy do najmniej zaludnionych i zurbanizowanych regionów w kraju. Zajmuje powierzchnię 11.711 km² (około 3,7 % powierzchni Polski - 15. miejsce w kraju) i z końcem 2013 roku było zamieszkiwane przez 1.268.200 osób. Gęstość zaludnienia jest niska - na 1 km² przypada 108 osób (11. miejsce w kraju) i bardzo zróżnicowana przestrzennie. Wyraźnie wyższą gęstością zaludnienia i współczynnikiem urbanizacji charakteryzuje się podregion kielecki – 154 osoby na 1 km², podczas gdy w podregionie sandomiersko-jędrzejewskim o wyraźnie rolniczym charakterze – 73 osoby na 1 km², a w najsłabiej zaludnionym powiecie włoszczowskim – 51 osób na 1 km².

W województwie świętokrzyskim obserwowane są procesy depopulacji oraz starzenia się społeczeństwa. W latach 2000-2013 ogólna liczba mieszkańców spadła o 4,59 %. Zgodnie z prognozą demograficzną GUS spadek liczby ludności będzie się utrzymywał, a jego dynamika, szczególnie w miastach, wzrośnie. Szacuje się, że w 2020 roku zaludnienie w miastach spadnie o 8 %. Największy spadek zaludnienia spodziewany jest w Kielcach i powiecie skarżyskim (8,7 %), a przyrost tylko w powiecie kieleckim (4,4 %).

Ubytek ludności w województwie związany jest z ujemnym przyrostem naturalnym, a także ujemne saldo migracyjne. Analizując dane dotyczące demografii, a także obserwując trendy dotyczące liczby urodzeń oraz wyjazdów, można stwierdzić, że sytuacja demograficzna regionu należy do jednej z najbardziej niekorzystnych w kraju i wskazuje na istotną barierę w rozwoju społeczno-gospodarczym.

Poziom zasobności ekonomicznej mieszkańców województwa świętokrzyskiego, mimo sukcesywnej poprawy pozostaje niski. W 2013 roku region pod względem zarówno dochodów jak i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych plasował się na 14. miejscu w kraju. Sytuacja ta jest ściśle powiązana ze strukturą dochodów w regionie. Istotnym źródłem utrzymania są tu świadczenia społeczne, w szczególności emerytury (31,4 %). Zaznaczają się jednak pozytywne zmiany w tym zakresie – wzrasta udział źródeł zarobkowych, w tym głównie dochodów z pracy najemnej i pracy na własny rachunek.

Na stosunkowo niski poziom dobrobytu ekonomicznego w województwie wskazuje również niższe niż średnie w kraju wyposażenie gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania, jak np. komputery, zmywarki do naczyń, zestawy kina domowego. Zauważalna jest jednak poprawa w tym względzie. Nieco wyższe niż średnie w kraju jest

---

⁴ Na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, z uwzględnieniem danych GUS

natomiast wyposażenie gospodarstw w samochody osobowe. Stosunkowo korzystnie przedstawia się sytuacja mieszkaniowa. Na 1 mieszkańca województwa przypadają 24 m² powierzchni mieszkania, podczas gdy w kraju 24,9 m².

Wskaźnik zatrudnienia w regionie nie odbiega od średniej krajowej. W 2013 roku pracowało 63 % osób w wieku 15-64 lat. W stosunku do roku 2000 udział osób zatrudnionych wzrósł o 4 %. Wskaźnik zatrudnienia jest wyższy wśród mężczyzn niż kobiet (odpowiednio 66,9 % i 54,5 %), w czym również województwo nie odbiega od średniej krajowej. Warto jednak wskazać, że w ostatnim dziesięcioleciu poziom zatrudnienia kobiet w województwie świętokrzyskim był nieco wyższy niż średni w kraju.

W regionie utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia rejestrowanego. W 2013 roku zarejestrowani bezrobotni stanowili 12,6 % aktywnych zawodowo, co plasuje województwo na 11. miejscu w kraju. W ostatnich latach zauważalny jest jednak wyraźny spadek poziomu bezrobocia długotrwałego, zbliżając się do średniego poziomu w kraju. Wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby słabo wykształcone.

Podobnie jak w kraju, w województwie świętokrzyskim istotną kwestią są utrzymujące się problemy z wejściem na rynek pracy ludzi młodych w wieku 25-34 lat. W 2013 roku stanowiły one 29,24 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w kraju 29,2 %).

4.3. Nadzwyczajne zagrożenia występujące w województwie świętokrzyskim⁵

4.3.1. Powodzie

Województwo świętokrzyskie jest jednym z pięciu województw w Polsce najbardziej narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Główną ich przyczyną są wezbrania roztopowe w okresie wczesnowiosennym, a także wezbrania opadowe w okresie letnim. Największym zagrożeniem dla województwa świętokrzyskiego są wylewy Wisły spowodowane opadami występującymi na Podkarpaciu, w Beskidach i w Tatrach, które wywołują wezbrania prawostronnych dopływów Wisły, a w konsekwencji tzw. cofkę przy ujściu jej lewostronnych dopływów: Nidy, Czarnej Staszowskiej, Koprzywianki, Opatówki, Kanału Strumień i Kamiennej. Zagrożenia występują także w paśmie Gór Świętokrzyskich, gdzie intensywne opady atmosferyczne i gwałtowne roztopy wiosenne powodują wezbrania rzek i strumieni górskich w rejonie źródeł Bobrzy, Lubrzanki i Kamionki oraz na terenie Łysogór. W wyniku powodzi mającej miejsce na terenie województwa świętokrzyskiego w 2010 r. ucierpiało 14 gmin (z czego największe straty poniosły Dwikozy, Sandomierz i Połaniec).

4.3.2. Susze

Większa częstotliwość susz na terenie kraju jest wynikiem obserwowanych w ostatnich latach zmian klimatycznych. W Systemie Monitoringu Suszy Rolniczej warunki meteorologiczne powodujące suszę są określane za pomocą Klimatycznego Bilansu Wodnego (KBW). Badania prowadzone przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy nie wykazały przekroczeń wartości progowych KBW na terenie województwa świętokrzyskiego – pomimo występujących wartości ujemnych w granicach (- 200 mm). Analiza sytuacji hydrologicznej z ostatnich lat wskazuje, że najbardziej narażona na występowanie suszy jest północno-wschodnia część województwa. Susze o znamionach klęski żywiołowej występowały tam w latach 2003, 2006 oraz 2015.

---

⁵ Na podstawie Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019, projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z perspektywą do roku 2025”, z uwzględnieniem pism wynikających ze współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej

4.3.3. Inne zagrożenia naturalne

Zmiany pogodowe powodują występowanie nieprzewidywalnych zjawisk naturalnych, stwarzających zagrożenia dla środowiska. W ostatnim okresie na terenie województwa świętokrzyskiego występowały huragany, grad i nawałne deszcze, których skutkiem były znaczne straty w budynkach mieszkalnych i gospodarczych pokrytych płytami azbestowymi.

Ostatnie doświadczenia pokazują, że na terenie województwa świętokrzyskiego mogą mieć miejsce również inne zjawiska naturalne, jak np. silne wiatry, trąby powietrzne, gradobicie, powodujące zagrożenia środowiska przez działanie azbestu występującego w zerwanych z dachów i uszkodzonych gradobicie pokryciach dachowych. Według wstępnych szacowań w roku 2015 w wyniku działania takich zjawisk ucierpiały 24 gminy w 10 powiatach. Wcześniej takie zdarzenia o tak silnym natężeniu miały miejsce w roku 2012, kiedy to ucierpiały 22 gminy w 6 powiatach oraz w 2007.

W przypadku tego rodzaju zagrożeń trudno jest sprecyzować, które tereny są najbardziej narażone na ich działanie.

4.3.4. Poważne awarie przemysłowe

Wystąpienie poważnej awarii, spowodowanej przez stacjonarny proces przemysłowy w konkretnym zakładzie lub przez inne czynniki przygotowawcze do takich procesów (magazynowanie, transport, przepakowywanie) związane jest z bezpośrednim zagrożeniem środowiska naturalnego. Według stanu na 31 sierpnia 2015 r. na terenie województwa świętokrzyskiego znajduje się 13 zakładów, które mogą być sprawcami poważnych awarii, z tego 8 to zakłady o dużym ryzyku awarii – ZDR (powiaty: skarżyski, konecki, pińczowski, buski i staszowski), a 5 o zwiększonym ryzyku awarii - ZZR (powiaty: kielecki, opatowski, jędrzejowski i ostrowiecki).

4.4. Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania w województwie świętokrzyskim

Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania w województwie świętokrzyskim została przygotowana w oparciu o Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020. Do grupy mocnych stron zaliczono elementy stanowiące wewnętrzne potencjały rozwojowe, a do słabych - wartości niepożądane, które charakteryzują aktualny stan środowiska i jego finansowania w województwie. Zbiór szans i zagrożeń zawiera już zidentyfikowane lub możliwe do zaistnienia zjawiska i procesy.

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
Stan środowiska	Stan środowiska
Duża powierzchnia obszarów objętych ochroną prawną	Występowanie obszarów deficytu wód oraz pogarszająca się jakość wód powierzchniowych i podziemnych
Atrakcyjność regionu w kraju z punktu widzenia walorów środowiska przyrodniczego: bardzo bogata, zróżnicowana i unikatowa szata roślinna, rzadkie i chronione gatunki zwierząt, w tym szczególnie zagrożone w skali kraju i Europy, unikalne zasoby geologiczne	Niski poziom retencji wód
Systematyczny wzrost wskaźnika skanalizowania gmin w województwie	Niewystarczające instytucjonalne zabezpieczenie racjonalnego gospodarowania komponentami środowiska przyrodniczego.

Niska intensywność emisji zanieczyszczeń do powietrza	Brak dostatecznej kontroli stanu funkcjonowania i obsługi bezodpływowych zbiorników na ścieki bytowe oraz oczyszczalni przydomowych
Występowanie wód mineralnych o właściwościach leczniczych	Mało korzystne warunki wykorzystania energii odnawialnej
Duże znaczenie konwencjonalnej elektrowni w Połańcu w zabezpieczeniu potrzeb energetycznych kraju	Słabe wyposażenie regionu w sieć gazową
	Przestarzała i niewystarczająco rozwinięta sieć elektryczna
	Niewystarczające wyposażenie województwa w infrastrukturę ochrony środowiska
System finansowania	System finansowania
Możliwość skorzystania ze środków funduszy ekologicznych	Ciągły niedobór środków finansowych inwestorów w stosunku do rosnących potrzeb
Udział innych zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy Unii Europejskiej	Brak instrumentu mobilizującego do poszukiwania możliwych źródeł finansowania
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
Stan środowiska	Stan środowiska
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa świętokrzyskiego	Odprowadzanie do wód i do ziemi nieoczyszczonych ścieków komunalnych w ilościach zagrażających jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego
Rozwój systemu monitoringu dający wiarygodne informacje na temat stanu środowiska w województwie	Spadek efektywności ekonomicznej wykorzystania sieci wodociągowej i kanalizacyjnej przy utrzymaniu się lub spadku gęstości zaludnienia
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Występowanie zjawisk naturalnych powodujących zagrożenia dla środowiska
Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w tym zakresie	Wykorzystywanie złej jakości węgla w małych kotłowniach i indywidualnych paleniskach domowych niskiej sprawności oraz spalanie odpadów w indywidualnych paleniskach domowych
Korzystne warunki dla rozwoju turystyki pieszej i rowerowej, wiejskiej i agroturystyki oraz prozdrowotnej, a także rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w tym zakresie zwiększającej sieć wysokich jakościowo produktów turystycznych	Powolny proces powstawania regionalnych zakładów gospodarki odpadami oraz powolny przebieg rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów komunalnych
	Konflikt między rozwojem przemysłu a przyjętymi założeniami służącymi ochronie środowiska
System finansowania	System finansowania
Nowe wyzwania w kontekście wdrażania nowej perspektywy finansowej 2014-2020	Ograniczenia wynikające ze zmian przepisów prawa
Prowadzenie kampanii promujących nowoczesne rozwiązania w zakresie możliwego montażu finansowego	Rosnące zadłużenie w jednostkach samorządu terytorialnego

4.5. Stan wdrożenia prawa wspólnotowego w województwie świętokrzyskim⁶

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej zobowiązuje ją do implementacji wspólnotowego dorobku prawnego. Jego wdrożenie obejmuje nie tylko dostosowanie przepisów krajowych do unijnych, ale również podjęcie działań umożliwiających jego zastosowanie w praktyce. W przypadku przepisów z zakresu ochrony środowiska praktyczne zastosowanie wymaga często znacznych nakładów finansowych i inwestycyjnych, w związku z czym w poszczególnych regionach kraju prawo wspólnotowe jest wdrażane z różną intensywnością.

Podstawowymi regulacjami prawnymi w zakresie **ochrony wód i gospodarki wodnej** są:

- 1) dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (ramowa dyrektywa wodna), którą uzupełnia dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu,
- 2) dyrektywa 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych.

Celem operacyjnym pierwszej z nich jest osiągnięcie do 2015, w uzasadnionych przypadkach do 2021 i do 2027 roku, dobrego stanu ekologicznego zasobów wodnych, tj. takiego, w którym widoczna jest możliwie jak najmniejsza ingerencja człowieka.

Realizacji przyjętych celów mają służyć opracowane plany gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy, a także wdrożenie programu wodno-środowiskowego kraju. Zgodnie z ramową dyrektywą wodną, która określa podstawową jednostkę, w obrębie której planuje i realizuje się gospodarowanie wodami jako części wód (powierzchniowych/podziemnych), na potrzeby opracowania planów gospodarowania wodami w dorzeczach, jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), stanowiące podstawowy podział hydrologiczny, zostały zgrupowane w scalone części wód powierzchniowych (SCWP). Teren województwa świętokrzyskiego obejmuje (w całości lub częściowo) około 43 scalone części wód powierzchniowych.

W ramach realizacji ramowej dyrektywy wodnej w latach 2010-2012 dokonano w województwie świętokrzyskim, zgodnie z „Programem państwowego monitoringu środowiska województwa świętokrzyskiego na lata 2010-2012”, klasyfikacji i oceny jakości wód dla 50 jednolitych części wód, w tym 48 JCWP rzecznych i 2 JCWP na zbiornikach zaporowych. Dobry stan/potencjał ekologiczny wód oceniono w 14 JCWP - 28%, umiarkowany w 18 - 36%, słaby w 13 - 26% i zły w 5 - 10%. W dalszym ciągu nie stwierdzono bardzo dobrego stanu ekologicznego wód. Dobry stan chemiczny uzyskały wszystkie, tj. 28 JCWP, badane w tym zakresie.

W 2014 roku WIOŚ w Kielcach wykonał badania dla 50 jednolitych części wód, w tym w 48 JCWP oceniono stan/potencjał ekologiczny, w 32 - stan chemiczny, a w 38 dokonano ogólnej oceny stanu JCWP. Dla JCWP badanych na terenie województwa świętokrzyskiego w ocenie ogólnej uwzględniono ocenę spełnienia wymogów dla wód na obszarach chronionych. Na terenie województwa dobry stan/potencjał ekologiczny wód oceniono w 19 JCWP – 39%,

---

⁶ Na podstawie Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019, projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z perspektywą do roku 2025, Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego, grudzień 2013 r., Oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2013, sprawozdania z wykonania KPOŚK za 2013 r. Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego za lata 2009-2010, Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego za lata 2011-2013, oraz Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018.

umiarkowany w 20 – 42%, a słaby w 9 – 19%. Badania prowadzono również pod kątem stanu chemicznego, dobry uzyskało 23 JCWP, w pozostałych 9 JCWP stan chemiczny wód sklasyfikowano jako „poniżej dobrego” Stan wód powierzchniowych na terenie województwa ulega stopniowej poprawie.

Zgodnie z ramową dyrektywą wodną w zakresie wód podziemnych podstawowym poziomem systematyki hydrogeologicznej są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), tj. jednostki terytorialnie wydzielone w oparciu o system zlewniowy. Obecna wersja podziału obejmuje 161 części i obowiązuje do końca 2015 roku. Planowana do wprowadzenia nowa wersja podziału ma obejmować 172 części oraz 3 subczęści (zweryfikowane JCWPd). Przeprowadzone w 2012 roku badania jakości wód podziemnych w ramach monitoringu diagnostycznego wykazały dobrą jakość wód podziemnych. Na lata 2013-2015 zaplanowano w województwie świętokrzyskim prowadzenie badań na poziomie krajowym w zakresie monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. W latach 2013 i 2014 zaplanowano realizację monitoringu operacyjnego w ok. 20 punktach pomiarowych z częstotliwością 2x w roku, natomiast w 2015 badania prowadzone mają być w ramach monitoringu diagnostycznego w ok. 50 punktach pomiarowych z częstotliwością 1x w roku. Z badań przeprowadzonych w latach 2013 i 2014 wynika, że jakość wód podziemnych na terenie województwa nie uległa zmianie.

Dyrektywa 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych nakłada na państwa członkowskie rozłożony w czasie obowiązek budowy urządzeń oczyszczających, a także określa wymagania, którym powinny odpowiadać odprowadzane ścieki. Ponadto przewiduje wyznaczenie przez państwa UE obszarów wrażliwych na zanieczyszczenie. Termin wdrożenia dyrektywy upływa 31 grudnia 2015 roku. W ustaleniach z Komisją Europejską Polska zobowiązała się do opracowania Master Planu, który przedstawi sposób osiągnięcia celu wskazanego w dyrektywie zgodnie ze zmianami w polskim prawodawstwie. Master Plan został zatwierdzony w maju 2015 r.

Obecnie w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych uwzględnione są 74 aglomeracje województwa świętokrzyskiego. Wyznaczone aglomeracje obejmują swym zasięgiem 925.622 mieszkańców, tj. około 72 % ludności województwa. Wg danych zawartych w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK, w 2014 roku na terenie wszystkich wyznaczonych aglomeracji z systemu kanalizacyjnego korzystało 732.547 osób, tj. ok. 84,81 % mieszkańców aglomeracji.

Wg stanu na koniec 2014 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało 147 oczyszczalni ścieków, w tym 118 oczyszczalni komunalnych. W aglomeracjach uwzględnionych w KPOŚK łączna ilość ścieków komunalnych odprowadzonych w 2014 roku wyniosła 45.693 tys. m³.

W zakresie **gospodarki odpadami** najistotniejsze są:

- dyrektywa 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów,
- dyrektywa 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.

Głównym celem pierwszej z nich jest określenie środków, procedur i wskazówek gwarantujących uniknięcie lub zminimalizowanie szkodliwych oddziaływań na środowisko związanych ze składowaniem odpadów od czasu utworzenia do likwidacji i okresu po likwidacji. Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek dostosowania do przepisów unijnych składowisk odpadów komunalnych do dnia 1 lipca 2012 roku. Do dnia 31 grudnia 2012 r. natomiast - ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania na składowiskach odpadów do poziomu 50 % w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w roku 1995.

W województwie świętokrzyskim na dzień 31 grudnia 2006 roku 6 składowisk wymagało dostosowania, 11 przeznaczonych było do zamknięcia, a 13 zamkniętych składowisk wymagało rekultywacji. Na dzień 31 grudnia 2010 roku dostosowano 6, zamknięto 8 z przeznaczonych do zamknięcia i 1 nieprzewidziane do zamknięcia, zrekultywowano 7. Ogółem do dalszej eksploatacji pozostało 15 składowisk odpadów komunalnych. W najbliższych latach należy spodziewać się zamknięcia kilku z nich. Natomiast według stanu na dzień 31.12.2014 r. na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało 15 czynnych składowisk odpadów komunalnych a 35 składowisk było zamkniętych z czego zrekultywowano 20, na 8 podjęto prace rekultywacyjne a 7 nadal pozostaje do zrekultywowania.

W zakresie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji należy wskazać, że w województwie świętokrzyskim udział tych odpadów wyniósł 39 %, zatem nie przekroczono dopuszczalnego poziomu odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do unieszkodliwienia na składowiskach odpadów.

Dyrektywa 2008/98/WE określa terminy wdrożenia: na koniec 2015 i 2020 roku.

W czerwcu 2012 r. uchwalono „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” 2012-2018. W celu usystematyzowania gospodarki odpadami komunalnymi, zastosowano podział województwa na 6 regionów gospodarki odpadami komunalnymi, z uwzględnieniem w każdym regionie min. liczby mieszkańców na poziomie 150 tys. mieszkańców. Podział ten uwzględnia uwarunkowania zarówno geograficzne, gospodarcze, środowiskowe jak również gęstość zaludnienia. Mając na uwadze zrównoważony rozwój, bezpieczeństwo ekologiczne województwa a także szeroko pojętą ochronę środowiska w „Planie...” przedstawiono zakładany system gospodarki odpadami. System ten obejmuje m.in. rozwijanie selektywnego zbierania i odbierania odpadów, zapewnienie funkcjonowania wystarczającej liczby nowoczesnych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, a także szeroko pojętą edukację ekologiczną mieszkańców województwa. Należy podkreślić fakt, iż w latach 2012-2013 znacznie ograniczono składowanie odpadów na składowiskach o 47,78 %, a odpadów komunalnych o 79,09 %, co niewątpliwie związane jest z wprowadzeniem nowego systemu gospodarki odpadami (m.in. obowiązkowi selektywnej zbiórki odpadów oraz kierowaniu zmieszanych odpadów komunalnych do przetworzenia w instalacjach MBP).

Podstawowym aktem prawa Unii Europejskiej w zakresie **ochrony powietrza** w państwach członkowskich jest dyrektywa 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE). Dyrektywa ustanawia środki zmierzające do zdefiniowania i określenia celów dotyczących jakości powietrza oraz rzetelnej oceny jakości powietrza w państwach członkowskich w odniesieniu do SO₂, NO₂ i NO_x, PM₁₀, Pb, C₆H₆, CO, O₃. Ponadto wprowadza obowiązek zarządzania jakością powietrza i określa kierunki działań w sytuacji przekroczenia poziomów emisji. Bardzo ważnym elementem jest ustanowienie krajowych celów redukcji dla PM_{2,5}.

W związku z dostosowywaniem wymogów prawa polskiego do wymogów dyrektywy CAFE, w województwie świętokrzyskim została przeprowadzona ocena jakości powietrza za rok 2010. Po raz pierwszy uwzględniała ona analizę poziomu pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu i przeprowadzona została w zmienionym układzie stref, z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów, tj. ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin.

W ocenie rocznej wydzielone zostały dwie strefy:

- Miasto Kielce (obejmująca teren miasta Kielce),
- Strefa świętokrzyska (obejmująca obszar województwa świętokrzyskiego poza terenem Miasta Kielce).

Z oceny rocznej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, obejmującej rok 2010 wynika, że na liście stref zakwalifikowanych do opracowania Programu

ochrony powietrza dla kryterium ochrony zdrowia, znalazła się strefa miasta Kielce i strefa świętokrzyska. Dla kryterium ochrony roślin przygotowania Programu ochrony powietrza wymaga strefa świętokrzyska.

W listopadzie 2011 roku przyjęty został „Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego:

Część A – strefa miasto Kielce – ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} i benzo(a)piranu,

Część B – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)piranu,

Część C – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia ozonu.

Program zakłada, iż realizacja poszczególnych działań naprawczych obejmie lata 2012 – 2020.

W 2013 r. kolejny raz dokonano badania stanu jakości powietrza pod względem dotrzymania poziomu docelowego dla pyłu PM_{2,5} określonego w przepisach wykonawczych przetransponowanych do prawa polskiego z dyrektywy CAPE. W wyniku klasyfikacji obydwie strefy (tj. miasto Kielce i strefa świętokrzyska) przyporządkowano do klasy C z uwagi na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀, poziomu dopuszczalnego i docelowego pyłu PM_{2,5} (C2) oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Klasyfikacja stref za rok 2013 nie zmieniła się w porównaniu do lat poprzednich.

4.6. Dokumenty regionalne i krajowe

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach poprzez finansowe wspomaganie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizuje założenia polityki ochrony środowiska, rozumianej jako „zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju” (art. 13 POŚ) oraz cele spójne z krajowymi i regionalnymi strategiami i programami, a w szczególności z:

- 1) Średniookresową strategią rozwoju kraju Polska 2020 oraz z dziewięcioma zintegrowanymi strategiami o charakterze horyzontalnym, w szczególności ze: Strategią Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 (BEiŚ),
- 2) Długookresową strategią rozwoju kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- 3) Krajową strategią rozwoju regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
- 4) Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
- 5) Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki na lata 2011-2020,
- 6) Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- 7) Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- 8) Programem wodno-środowiskowy kraju,
- 9) Krajowym planem gospodarki odpadami 2014, z perspektywą do 2022,
- 10) Polityką Energetyczną Polski do 2030 roku,
- 11) Krajową Strategią Różnorodności Biologicznej,
- 12) Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, z uwzględnieniem projektu jej aktualizacji,
- 13) Programem Ochrony Środowiska Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019, z uwzględnieniem projektu jego aktualizacji,
- 14) Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2018.

Kluczowe znaczenie dla finansowania działań w województwie świętokrzyskim będzie miała **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020**, z uwagi na wskazanie wojewódzkich funduszy jako instytucji zaangażowanych w jej realizację działań.

5. Kierunki wsparcia

5.1. Wsparcie w latach 2009-2012

W latach 2009-2012 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach skupił swoją działalność na wspieraniu przedsięwzięć i programów służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej na terenie województwa świętokrzyskiego przy zachowaniu konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju. Środki znajdujące się w dyspozycji Funduszu były wykorzystywane zgodnie z obowiązującymi przepisami i dokumentami programowymi.

Zakładano, że najważniejszym zadaniem strategicznym Wojewódzkiego Funduszu będzie współfinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych z udziałem środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, zapewniających realizację zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego do Unii Europejskiej. W związku z powyższym w „Liście przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania przez WFOŚiGW w Kielcach” corocznie ustalano priorytet główny: „Wspieranie przedsięwzięć zawartych w priorytetach dziedzinowych, które objęte zostały dofinansowaniem ze środków unijnych”.

Dofinansowanie przez WFOŚiGW w Kielcach zadań realizowanych przy udziale środków Unii Europejskiej kształtowało się następująco (w tys. zł):

Nazwa programu / funduszu	Ilość zadań	Wartość zadań	Udział środków UE	Udział środków WFOŚiGW w Kielcach	
				Środki wypłacone do 31.12.2012 r.	Wyплаты planowane w latach następnych
PROW	26	111.611	48.428	27.012	2.018
RPO	35	233.113	128.403	59.928	4.041
Fundusz Spójności	3	303.544	104.688	12.342	0
POIiŚ	6	485.250	312.809	28.810	52.894
Ogółem	70	1.133.518	594.328	128.092	59.043

Wiodącym programem dla Wojewódzkiego Funduszu w okresie 2009-2012 w zakresie realizacji zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego do Unii Europejskiej był Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), z uwagi na fakt, że na mocy porozumienia z dnia 25 czerwca 2007 r. w sprawie realizacji Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” dla priorytetów: I – Gospodarka wodno-ściekowa i II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (projekty o wartości do 25 mln euro)”, Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach powierzono pełnienie funkcji Instytucji Wdrażającej tego programu.

Realizując „Strategię działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012” w zakresie wdrażania projektów realizowanych z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, WFOŚiGW w Kielcach zawarł w tym okresie 8 umów o dofinansowanie następujących projektów (7 z I priorytetu PO IiŚ i 1 z II priorytetu):

Lp.	Data podpisania umowy	Beneficjent	Nazwa projektu	Koszt projektu (PLN)		Kwota dofinansowania z Funduszu Spójności (PLN)*
				Całkowity	kwalifikowany*	
1	29.06.2009	Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Św.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski - etap I	86.297.592,58	4.926.347,14	42.437.395,07
2	26.01.2010	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Busku-Zdroju	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój**	128.891.148,88	103.834.810,77	88.259.589,15
3	05.02.2010	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Sandomierzu	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Sandomierza	29.812.081,80	18.496.145,79	15.721.723,92
4	23.02.2010	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Końskich Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie	245.248.919,48	141.519.889,60	120.291.906,16
5	26.02.2010	Gmina Morawica	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w Gminie Morawica	40.063.086,71	28.238.850,32	24.003.022,77
6	23.04.2010	Związek Międzygminny „Nidzica” w Kazimierzy Wielkiej	Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na terenie Związków Międzygminnych „Nidzica” i „Nida 2000”	122.599.676,12	88.633.809,30	75.338.737,91
7	21.12.2012	Wodociągi Jędrzejowskie Spółka z o.o.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Jędrzejów	44 152 012,75	20 761 293,69	17 647 099,63
8	14.10.2011	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Rzędowie	Kompleksowy system gospodarki odpadami komunalnymi w Rzędowie gmina Tuczępy	56.326.701,70	37.228.297,84	31.644.053,16
RAZEM				744 494 824,96	482 227 959,28	409 893 765,37

* wartości uwzględniają nałożenie korekt finansowych

** zadania w projekcie zawierają prace poza projektem, które będą wyłączone z projektu na etapie przeliczania luki finansowej

Uwaga - kwoty w kolumnach 5-7 zawierają oszczędności wynikające z niższych niż zakładano wartości zadań ustalonych w procedurach przetargowych oraz kwoty rezerw na nieprzewidziane wydatki i przypadające tym wartościom kwoty dofinansowania

Dla większości projektów wymienionych w powyższej tabeli zostały rozstrzygnięte przetargi, w wyniku których wystąpiły w projektach oszczędności skutkujące koniecznością przeliczenia kwoty dofinansowania. Kwota dofinansowania aktualna na koniec 2012 r. została ustalona w wyniku podpisania aneksów do umów o dofinansowanie w ramach PO IiŚ.

Na koniec 2012 r. w toku oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów były kolejne 3 projekty, które potencjalnie mogły uzyskać dofinansowanie z Funduszu Spójności w perspektywie finansowej 2007-2013, tj:

- projekt zgłoszony do dofinansowania do konkursu zamkniętego nr 7/POIiŚ/1.1/04/2012 „Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Jędrzejów”
- oraz projekty zgłoszone do dofinansowania do konkursu zamkniętego nr 6/POIiŚ/2.1/06/2012:
  - „Rozbudowa instalacji regionalnej wraz z wyposażeniem w niezbędny sprzęt ZUO "Janik" Sp. z o.o.”;
  - „Rozbudowa Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Końskie”.

Poza „Strategią działania WFOŚiGW w Kielcach na lata 2009-2012”, główne kierunki działalności Funduszu w tym okresie określały zatwierdzone corocznie „Listy przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach”.

W dziedzinie ochrony wód i gospodarki wodnej w latach 2009-2012 wspierano:

- zadania mające na celu ochronę wód w zlewniach oraz na obszarach ochronnych zbiorników wód podziemnych stanowiących źródło wody dla potrzeb komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, w tym:
  - budowę lub rozbudowę oczyszczalni ścieków komunalnych stwarzającą możliwość zwiększenia przepustowości oczyszczalni ścieków, realizowaną przez gminy: Dwikozy, Krasocin, Sędziszów, Wodzisław, Bieliny, Bodzentyn, Bałtów, Solec Zdrój, Nagłowice, Radoszyce, Smyków, Łągów, Stopnica, Chęciny, Pawłów, a także Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. Gminy z o.o. w Staszowie,
  - budowę kanalizacji sanitarnej, realizowaną przez gminy: Morawica, Kazimierza Wielka, Sandomierz, Miedziana Góra, Strawczyn, Stopnica, Sobków, Kije, Secemin, Bodzentyn, Krasocin, Sędziszów, Brody, Skarżysko-Kamienna, Zagnańsk, Starachowice, Chmielnik, Bałtów, Ćmielów, Solec Zdrój, Smyków, Mniów, Chęciny, Piekoszów, Wiślica, Radków, Daleszyce, Połaniec, Lipnik, Opatów, a także Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. Gminy z o.o. w Staszowie oraz Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Ekologiczny Związek Gmina Dorzecza Koprzywianki,
  - budowę oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowę i renowację kanalizacji sanitarnej w ramach umów pożyczek współfinansowanych z POIiŚ realizowanych przez: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. Ostrowiec Świętokrzyski, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Końskich, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Busko – Zdrój, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Sandomierzu i gminę Morawica,
  - budowę oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowę kanalizacji sanitarnej w ramach umów dopłat do oprocentowania kredytu bankowego, realizowanych przez gminy: Ruda Maleniecka, Pawłów, Daleszyce,

- budowę i rozbudowę oczyszczalni wód deszczowych realizowanych przez gminy: Kielce, Busko-Zdrój, Sędziszów, Połaniec, Skarżysko-Kamienna i Staszów,
- budowę systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków realizowaną przez gminy: Pińczów, Baćkowice, Wiślica, Złota, Waśniów, Łągów, Kije i Łopuszno,
- budowę zbiorników wodnych realizowaną przez gminy: Strawczyn, Morawica i Baćkowice,
- zadania mające na celu zapewnienie wody pitnej o odpowiedniej jakości poprzez budowę stacji uzdatniania wody realizowane przez gminy: Bodzentyn, Łoniów i Bogoria,
- rozbudowę systemu monitoringu przepompowni w systemie GSM/GPRS realizowaną przez gminę Strawczyn.

W wyniku zawartych umów w latach 2009-2012 w dziedzinie ochrona wód i gospodarka wodna zostały osiągnięte następujące efekty rzeczowe i ekologiczne:

- zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków komunalnych $Q_{\text{sr.d}} = 68.728,80 \text{ m}^3/\text{d}$, redukcja ładunku BZT5, ChZT, zawiesiny ogólnej,
- wybudowanie kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 957,64 km, ilość przyłączy – 8.707 szt.,
- łączna przepustowość oczyszczalni wód deszczowych $Q_{\text{max}} = 6.720,20 \text{ l/s}$, redukcja stężenia zawiesiny i węglowodorów ropopochodnych,
- wybudowanie 968 szt. oczyszczalni przydomowych,
- zwiększenie przepustowości stacji uzdatniania wody $Q_{\text{max.d}} = 2.487,00 \text{ m}^3/\text{d}$, redukcja stężenia żelaza, manganu, mętności,
- przyrost pojemności zbiorników wodnych – 390.334 m^3 , przyrost powierzchni – 31,3 ha,
- wskaźniki produktu i rezultatu dotyczące umów współfinansowanych z POiŚ:
  - długość kanalizacji sanitarnej – 296,10 km,
  - długość modernizowanej kanalizacji sanitarnej – 23 km,
  - długość kanalizacji deszczowej – 13,9 km,
  - liczba modernizowanych oczyszczalni ścieków – 4 szt.

W dziedzinie ochrona powietrza w latach 2009-2012 zrealizowano zadania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery poprzez:

- przebudowę lub wykonanie nowych instalacji do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych realizowane m.in. przez: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Kielcach, Energetykę Ciepłą Sp. z o.o. w Skarżysku-Kamiennej, Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Starachowicach – zadania polegały na przebudowie osiedlowych sieci ciepłowniczych,
- przebudowę systemów ciepłowniczych, w tym:
  - przebudowę kotłowni opalanych paliwem stałym na opalane paliwem ciekłym lub gazowym, realizowane m.in. przez powiat konecki i powiat buski,
  - przebudowę kotłów opalanych paliwem stałym w ciepłowniach miejskich, osiedlowych i zakładowych na nowoczesne, zwiększające wydajność ciepłą z jednoczesnym zmniejszeniem zużycia paliwa stałego, zrealizowane m.in. przez: Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Staszowie, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Sandomierzu oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Kielcach,
  - likwidację wymiennikowni grupowej i wykonanie przyłączy ciepłowniczych i indywidualnych kompaktowych dwufunkcyjnych węzłów ciepłych przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Sandomierzu,
- przedsięwzięcia wykorzystujące niekonwencjonalne, odnawialne źródła energii: zakup i montaż kolektorów słonecznych, realizowany m.in. przez: powiat buski,

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Sandomierzu, Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze i gminę Sitkówka-Nowiny,

- przedsięwzięcia termomodernizacyjne, realizowane głównie przez jednostki samorządu terytorialnego w swoich jednostkach organizacyjnych, m.in. przez gminy: Kije, Bieliny, Sędziszów, Imielno, Łągów, Bałtów, Chęciny, powiaty: sandomierski, jędrzejowski, kazimierski, starachowicki oraz Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach i Komendę Powiatową PSP w Skarżysku-Kamiennej.

W wyniku zawartych umów o dofinansowanie w latach 2009-2012 **w dziedzinie ochrona powietrza zostały osiągnięte lub są planowane do osiągnięcia następujące efekty rzeczowe i ekologiczne** w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń:

- Pył – 89,163481 Mg/r,
- CO – 103,5503 Mg/r,
- CO₂ – 10 663,2672 Mg/r.

W dziedzinie ochrona powierzchni ziemi w latach 2009-2012 realizowano następujące przedsięwzięcia:

- w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:
  - ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach poprzez rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz podnoszenie skuteczności segregacji odpadów: zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sandomierzu oraz gminy Strawczyn i Sandomierz,
  - budowa regionalnych zakładów gospodarki odpadami komunalnymi: dostosowanie funkcjonowania składowiska odpadów „Kępny Ług” we Włoszczowie w wyniku czego ograniczono negatywne oddziaływanie na środowisko i dostosowano funkcjonowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych,
- w zakresie odpadów z sektora gospodarczego i niebezpiecznych:
  - demontaż i unieszkodliwienie poprzez składowanie pokryć dachowych zawierających azbest, realizowane przez gminy: Górnio, Pacanów, Staszów, Bieliny, Masłów, Stąporków, Raków, Łągów, Szydłów, Bogoria, Daleszyce, Rytwiany, Zagnańsk, Sędziszów, Piekoszów, Strawczyn, Pawłów, Koprzywnica, Brody, Starachowice, Morawica, Sitkówka - Nowiny, Miedziana Góra, Smyków, Mniów, Pierzchnica, Opatów, Nowa Słupia, Ostrowiec Świętokrzyski, Solec-Zdrój, Busko-Zdrój, Końskie, Lipnik i Chęciny, Obrazów, Pińczów i Jędrzejów,
  - zabezpieczenie ekologiczne terenów działań operacyjnych jednostek straży pożarnych przed skażeniem środowiska substancjami niebezpiecznymi poprzez wykorzystywanie w akcjach ratowniczych zakupionych samochodów specjalistycznych bądź zestawów ratowniczych, w ramach zadań realizowanych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP Zarząd Wojewódzki w Kielcach.

W wyniku zawartych umów w latach 2009-2012 **w dziedzinie ochrona powierzchni ziemi zostały osiągnięte lub są planowane do osiągnięcia następujące efekty rzeczowe i ekologiczne:**

- w zakresie gospodarki komunalnej:
  - przekazanie do odzysku w ciągu roku 232,24 Mg surowców wtórnych,
  - zdeponowanie na składowisku 2.871,079 Mg odpadów komunalnych, przy czym przekazanie 550,391 Mg surowców wtórnych do odzysku (makulatura - 52,490 Mg, szkło białe i kolorowe - 400,710 Mg, tworzywa sztuczne - 62,120 Mg, folia - 11,400 Mg,

puszki z aluminium - 2,230 Mg, złom stalowy - 18,070 Mg, zużyty sprzęt elektryczny - 2,890 Mg, urządzenia zawierające freony - 0,481 Mg); 477,541 Mg surowców wtórnych pochodziło z segregacji przyjętych odpadów komunalnych, 72,85 Mg z bezpośredniej selektywnej zbiórki odpadów,

- w zakresie odpadów z sektora gospodarczego i niebezpiecznych:
  - przekazanie w latach 2009-2012 – 11.063,55 Mg odpadów zawierających azbest, co zmniejszyło emisję włókien azbestu do środowiska i ograniczyło szkodliwy wpływ na zdrowie mieszkańców; w ramach umowy udostępnienia środków zawartej z NFOŚiGW efekt proporcjonalny do udziału środków NFOŚiGW za lata 2010-2012 wynosi – 4.259,354 Mg,
  - zabezpieczenie przed skażeniem środowiska substancjami niebezpiecznymi powierzchni województwa o łącznej powierzchni 7.476 km².

W dziedzinie edukacja ekologiczna w latach 2009-2012 wspierano finansowo przedsięwzięcia upowszechniające interdyscyplinarną wiedzę z zakresu ekologii, ochrony i kształtowania środowiska oraz ekorozwoju, a także kształtujące prośrodowiskowe postawy i zachowania społeczne, takie jak: konkursy, programy edukacyjne, wydawnictwa i publikacje, filmy, prenumeraty, szkolenia, konferencje, rajdy, wystawy, rozbudowa zbiorów bibliotecznych, doposażenia sal dydaktycznych, wyposażenie przyrodniczych ścieżek dydaktycznych. Duże zainteresowanie wzbudzała realizacja programów edukacyjnych dotyczących selektywnej zbiórki surowców wtórnych i zagospodarowania odpadów. Działania z zakresu edukacji ekologicznej podejmowane były m.in. przez samorządy i związki międzygminne, Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach, Okręg Ligi Ochrony Przyrody w Kielcach, Nadleśnictwa, Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Końskie, Polskie Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika w Krakowie, Kieleckie Towarzystwo Naukowe, Fundacje GAP Warszawa, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społecznego i Gospodarczego w Modliszewicach, Lasy Państwowe, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach, Świętokrzyski Park Narodowy oraz Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Kielcach.

Łącznie w latach 2009-2012 w ramach wszystkich przeprowadzonych konkursów, liczba uczestników wyniosła ponad 103 tys.

W dziedzinie ochrona przyrody i leśnictwo określono szeroki zakres działań, których realizacja miała na celu zachowanie lub przywrócenie cennych walorów przyrodniczych województwa świętokrzyskiego:

- opracowano projekty planów ochrony rezerwatów przyrody: Piekielko Szkuckie, Góra Dobreszowska i Gagaty Sołtykowskie, Owczary i Zachełmie na łącznej pow. 48,96 ha,
- zakupiono samochody terenowe dla Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych,
- wykonano prace geodezyjne – podział działek i wznowienie granic działek dla rezerwatów przyrody: Przęślin, Góry Wschodnie i Skorocice na łącznej pow. 10,20 ha,
- przeprowadzono ochronę czynną w rezerwach przyrody: Chelosiowa Jama, Góra Miedzianka, Góra Rzepka, Góra Zelejowa, Góry Wschodnie, Krzyżanowice, Owczary, Przęślin, Skotniki Górne, Skowronno, Wąwóz w Skalkach, Wolica, Winiary Zagojskie – na łącznej pow. 48,96 ha.

W ramach przedsięwzięć międzydziedzinowych i innych wspierano:

- zakup kontenerowej stacji pomiarowej wraz z wyposażeniem (w ramach realizacji I etapu planowanej modernizacji systemu monitoringu jakości powietrza),
- dostawę i wdrożenie systemu informatycznego do obsługi opłat za korzystanie ze środowiska,

- dofinansowanie kosztów prowadzenia Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie wód powierzchniowych, powietrza, hałasu i pól elektromagnetycznych w województwie świętokrzyskim.

Jednocześnie w ramach realizacji programu priorytetowego 9.8 „Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków” na terenie województwa świętokrzyskiego wspierano:

- usuwanie skutków dwukrotnej powodzi w prawobrzeżnej części Sandomierza – odbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej PGKiM Sp. z o.o.,
- stacje uzdatniania wody,
- usuwanie skutków dwukrotnej powodzi w prawobrzeżnej części Sandomierza – odbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej PGKiM Sp. z o.o. część II,
- odbudowę infrastruktury po powodzi w w zakresie likwidacji skutków powodzi” – część PGK Połaniec,
- odbudowę infrastruktury przeciwpowodziowej – odbudowa zamulonych rowów odwadniających na terenie Gminy Dwikozy,
- odbudowę skarpy ziemnej wokół zbiorników na wodę pitną na hydroforni centralnej zlokalizowanej przy ul. Polskiej Organizacji Wojskowej w Sandomierzu.

Dofinansowanie przez WFOŚiGW w Kielcach zadań realizowanych ze środków krajowych kształtowało się następująco (w tys. zł):

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wyłaty)	Wyłaty za okres 01.01.2009-31.12.2012r.
Działalność pożyczkowa ze środków własnych razem, z tego:	53 331
Ochrona wód i gospodarka wodna	33 239
Ochrona powietrza	15 735
Ochrona powierzchni ziemi	4 357
Działalność dotacyjna ze środków własnych razem (łącznie z umorzeniami, dopłatami do oprocentowania, przekazaniem środków za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa itp.), z tego:	37 259
Ochrona wód i gospodarka wodna	18 248
Ochrona powietrza	5 911
Ochrona powierzchni ziemi	7 541
Edukacja ekologiczna	2 298
Ochrona przyrody i leśnictwo	617
Przedsięwzięcia międzydziedzinowe i inne	2 644

5.2. Ocena potrzeb finansowania działań ochrony środowiska

W celu wypełnienia misji Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach w latach 2013-2016 realizowany jest cel generalny w ramach pięciu priorytetów środowiskowych:

- 1) ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- 2) racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- 3) ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem,
- 4) ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- 5) inne działania ochrony środowiska,

przy uwzględnieniu ukierunkowania ich wypełniania przedstawionym w rozdziale 3.2.

Działania wskazane w ramach priorytetów są zgodne z formułą polityki ochrony środowiska rozumianej jako zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przy uwzględnieniu uwarunkowań regionalnych. Jednocześnie są odzwierciedleniem wspólnych dążeń wskazanych we Wspólnej Strategii.

Przy wyborze przedsięwzięć do dofinansowania Fundusz będzie ponadto analizował ich efektywność ekologiczną i ekonomiczną, uwarunkowania techniczne i jakościowe oraz zasięg oddziaływania.

Finansowanie obszarów priorytetowych winno się opierać w głównej mierze na uzupełnianiu finansowania środków zagranicznych, pochodzących z Unii Europejskiej, jednakże z uwzględnieniem realizacji zadań określonych w ustawie POŚ – nie finansowanych ze środków zewnętrznych. W realizacji celów Fundusz będzie także dążył do zapewnienia komplementarności zachowań systemu Funduszy.

Działania wynikające ze Strategii są podejmowane z uwzględnieniem warunków umożliwiających dostosowanie zasad dofinansowania środkami Funduszu do warunków zgodnych z założeniami określonymi dla środków unijnych w ramach perspektywy 2014-2020, tj. z ukierunkowaniem na finansowanie zwrotne. Jednocześnie w realizacji zadań uwzględniana jest zasada unikania nieuzasadnionej interwencji naruszającej równowagę rynkową. Fundusz kierować się będzie także zasadą, że środki publiczne stanowią mają dźwignię dla mobilizacji środków prywatnych.

We wszystkich obszarach funkcjonowania Fundusz będzie kładł nacisk na szeroko rozumiane prowadzenie działań edukacyjnych, definiowanych z jednej strony jako wsparcie eksperckie i doradztwo specjalistyczne skierowane do potencjalnych beneficjentów, z uwzględnieniem doradztwa energetycznego prowadzonego w oparciu o projekt realizowany w ramach POIiŚ 2014-2020, z drugiej strony rozumianych jako realizacja działań i przedsięwzięć zmierzających do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej, z uwzględnieniem zidentyfikowanych potrzeb w tym zakresie.

5.2.1. Priorytet 1: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

W priorytecie tym planowane kierunki wsparcia będą obejmować głównie uzyskanie celów skierowanych na rzecz zasobooszczędnego województwa świętokrzyskiego. Wymóg osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego i chemicznego dla jednolitych części wód (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) oraz dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego dla sztucznych i silnie zmienionych części wód określa ramowa dyrektywa wodna (2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r.). Realizacji przyjętych celów mają służyć opracowane plany gospodarowania zasobami wodnymi dla obszarów dorzeczy, a także „Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”.

Na brak poprawy jakości wód powierzchniowych mają ponadto wpływ ciągle niedostatki lokalnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Potrzeby i planowane działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne zostały ujęte w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, wdrażającym wymogi dyrektywy 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r.

Przy ustalaniu kierunków wsparcia wzięte zostały pod uwagę również zanieczyszczenia obszarowe, pochodzące głównie z rolnictwa, zawierające związki azotu i fosforu, które mają duży wpływ na stan jakości wód, a także występujące na obszarze województwa powódzie.

Mając na uwadze powyższe Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach w ramach priorytetu ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi zdefiniował następujące działania, w których będzie uczestniczyć:

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w utworzonych na terenie województwa aglomeracjach,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących zbiorników retencyjnych ujętych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”,
- budowa systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków na wydzielonych, ujętych w „Programie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” obszarach, gdzie budowa komunalnych sieci kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty,
- uporządkowanie gospodarki ściekami odpadowymi poprzez budowę, rozbudowę lub przebudowę oczyszczalni wód deszczowych wraz z kanalizacją,
- zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do celów komunalnych,
- zabezpieczenie przed powodzią oraz suszą,
- opracowanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi,
- badanie jakości wody kąpielisk.

Warunkiem dofinansowania jest osiągnięcie właściwych wartości efektywności ekologicznej, a także optymalnych pod względem ekonomicznym i technicznym rozwiązań przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiska.

W dziedzinie ochrony wód i gospodarki wodnej w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 sierpnia 2015 r. wspierano lub planuje się wesprzeć w związku ze złożonymi i ocenionymi dokumentami:

- zadania mające na celu ochronę wód w zlewniach oraz na obszarach ochronnych zbiorników wód podziemnych stanowiących źródło wody dla potrzeb komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, w tym:
  - budowę lub rozbudowę oczyszczalni ścieków komunalnych stwarzającą możliwość zwiększenia przepustowości oczyszczalni ścieków, realizowaną przez: gminę Bodzentyn, gminę Morawica, przedsiębiorcę prywatnego – Renatę Chwaścińską, gminę Chmielnik, Nowy Korczyn, Kluczewsko, Krasocin,
  - budowę kanalizacji sanitarnej, realizowaną przez gminy: Lipnik, Chmielnik, Fałków, Połaniec, Ostrowiec Świętokrzyski, Opatów, Łągów, Smyków, Nowy Korczyn, Krasocin, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Sandomierzu, osobę fizyczną, gminę Lipnik, Nowa Słupia oraz Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim,
  - budowę oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowę i renowację kanalizacji sanitarnej w ramach umów pożyczek współfinansowanych z POIiŚ realizowaną przez: Wodociągi Jędrzejowskie, Związek Międzygminny „Nidzica”, Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Końskich i gminę Morawica,
  - budowę oczyszczalni wód deszczowych realizowaną przez: gminę Końskie, Połaniec, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Sandomierzu, gminę Busko – Zdrój, gminę Kielce,
  - budowę systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków realizowaną przez gminy: Wiślica, Waśniów, Łopuszno, Nowy Korczyn, Sadowie,

- budowę zbiornika wodnego realizowaną przez gminę Kazimierza Wielka,
- przedsięwzięcia mające na celu zabezpieczenie przed powodzią oraz suszą realizowane przez: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,
- budowę sieci wodociągowej realizowaną przez gminę Nagłowice,
- budowę przyłączy kanalizacyjnych realizowaną przez gminę Masłów, Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji w Kielcach.

5.2.2. Priorytet 2: Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Kluczowym celem w gospodarce odpadami komunalnymi będzie wdrożenie dyrektywy parlamentu europejskiego i Rady 2008/98 WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów. Zakres wspieranych przedsięwzięć przez WFOŚiGW w Kielcach ukierunkowany jest na realizację działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ich wykorzystywaniu na cele energetyczne. Cele i działania w zakresie gospodarki odpadami, które są niezbędne w ochronie środowiska dla realizacji zasady zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego w województwie, określone zostały w „Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”. Są to m.in.:

- ograniczenie masy odpadów ulegających biodegradacji, opakowaniowych, niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych kierowanych na składowisko,
- rozwijanie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych: odpadów opakowaniowych, ulegających biodegradacji, wielkogabarytowych, niebezpiecznych,
- rozwijanie selektywnego zbierania oraz odzysku lub unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych,
- sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Mając powyższe na uwadze Wojewódzki Fundusz w latach 2012-2016 szczególną uwagę zwracać będzie na realizację kompleksowych programów i systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, przyjmując jako podstawowe w tym priorytecie następujące działania:

- ograniczenie masy składowanych odpadów komunalnych poprzez rozwijanie systemów selektywnej zbiórki wybranych frakcji odpadów,
- ograniczenie masy odpadów ulegających biodegradacji, kierowanych na składowisko odpadów,
- ograniczenie masy odpadów niebezpiecznych, kierowanych na składowisko odpadów,
- usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- wykonanie nowych, przebudowa lub rozbudowa istniejących instalacji zagospodarowania składowisk odpadów komunalnych,
- koszty gospodarowania odpadami pochodzącymi z wypadków w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy,

- działania mające na celu zabezpieczenie przed skażeniem substancjami niebezpiecznymi (oleje, benzyny, smary), które mogą zostać wprowadzone do środowiska w sposób niekontrolowany, w wyniku zdarzeń losowych typu wypadki, pożary, katastrofy i umożliwiają sprawne wykonanie akcji ratowniczej: neutralizację wycieków substancji niebezpiecznych, w tym substancji ropopochodnych, wydobywanie ludzi z rozbitych aut i usunięcia aut z drogi.

W ramach tego priorytetu w zakresie ochrony powierzchni ziemi Wojewódzki Fundusz może wesprzeć finansowo prowadzenie obserwacji terenów, na których występują ruchy masowe ziemi oraz terenów zagrożonych tymi ruchami.

W dziedzinie ochrona powierzchni ziemi w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 sierpnia 2015 r. realizowano lub planuje się zrealizować w związku ze złożonymi i ocenionymi dokumentami następujące przedsięwzięcia:

- w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:
  - budowę regionalnego zakładu gospodarki odpadami komunalnymi dla Regionu 5 w ramach umowy pożyczki współfinansowanej z POIiŚ realizowaną przez Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Spółka z o.o. z siedzibą w Rzędowie gmina Tuczępy,
  - rozbudowę regionalnego zakładu gospodarki odpadami komunalnymi dla Regionu 1 zrealizowaną przez Ekologiczny Związek Gmin Dorzecza Koprzywianki z siedzibą w Baćkowicach,
  - rozbudowę sortowni surowców wtórnych na terenie PGKiM Sp. z o.o. w Sandomierzu zrealizowaną przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sandomierzu Sp. z o.o.,
  - organizację punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych zrealizowaną przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Pińczowie i Gminę Nowa Słupia.
- w zakresie odpadów z sektora gospodarczego i niebezpiecznych:
  - demontaż i unieszkodliwienie poprzez składowanie pokryć dachowych zawierających azbest, realizowane przez 82 gminy województwa świętokrzyskiego,
  - zabezpieczenie ekologiczne terenów działań operacyjnych jednostek straży pożarnej przed skażeniem środowiska substancjami niebezpiecznymi poprzez wykorzystywanie w akcjach ratowniczych zakupionych samochodów specjalistycznych, w ramach zadań realizowanych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach.

5.2.3. Priorytet 3: Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem

W ramach tego obszaru w latach 2013-2016 wspierane są zadania związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza emitowanych przez sektor energetyczny oraz cementowo-wapienniczy. Obok transportu istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest tzw. niska emisja pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych oraz domowych pieców grzewczych. W celu ograniczenia tej emisji dofinansowywane będzie opracowanie oraz realizacja programów ograniczania niskiej emisji. Ponadto istotne będzie zwiększenie efektywności energetycznej, poprzez dalsze wspieranie termomodernizacji, rozwój kogeneracji i energetyki odnawialnej (w tym głównie słonecznej, wiatrowej, wodnej, biogazowi oraz instalacji na biomase).

Wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza spowodowany jest także w znacznej mierze przez transport samochodowy. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek

węgla i węglowodory (szczególnie benzen). związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. Transport drogowy zwiększa również emisję pyłów PM 10 i PM 2,5.

Głównym zadaniem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach będzie pomoc związana z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń powietrza aby spełnić wymagania prawne w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa, poprzez:

- wspieranie działań obejmujących zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym, a także zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biomasy,
- zmniejszenie strat powstających przy dystrybucji ciepła,
- działania energooszczędne prowadzone w mieszkalnictwie i budownictwie poprzez podłączanie obiektów do scentralizowanego źródła ciepła,
- obniżenie energochłonności sektora publicznego poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej,
- działania mające na celu redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza z tzw. „niskiej emisji”, poprzez przebudowę kotłowni opalanych węglem na opalane gazem ziemnym, olejem opałowym oraz biomasą.
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wdrażanie programów ochrony powietrza w strefach, dla których zachodzi taka konieczność, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W ramach ochrony przed hałasem Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach dofinansowuje opracowanie programów ochrony przed hałasem oraz realizację tych programów.

W dziedzinie ochrona powietrza w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 sierpnia 2015 r. realizowano lub planuje się zrealizować w związku ze złożonymi i ocenionymi dokumentami zadania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery poprzez:

- przebudowę lub wykonanie nowych instalacji do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych realizowane m.in. przez: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Kielcach, Energetykę Ciepłą Sp. z o.o. w Skarżysku - Kamiennej, ELPOTERM Połaniec, PEC Sp. z o.o. Pińczów, Celsius Sp. z o.o. Skarżysko-Kam., – zadania polegały na przebudowie i budowie osiedlowych sieci ciepłowniczych, węzłów cieplnych wraz z ich monitoringiem (regulacją),
- przebudowę systemów ciepłowniczych, w tym:
  - przebudowę kotłowni opalanych paliwem stałym na opalane paliwem ciekłym lub gazowym, realizowane m.in. przez Gminę Chmielnik, Muzeum Wsi Kieleckiej, Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach,
  - przebudowę kotłów opalanych paliwem stałym w ciepłowniach miejskich, osiedlowych i zakładowych na nowoczesne, zwiększające wydajność cieplną z jednoczesnym zmniejszeniem zużycia paliwa stałego – Energetyka Ciepła Skarżysko-Kamienna,
- przedsięwzięcia wykorzystujące niekonwencjonalne, odnawialne źródła energii: zakup i montaż kolektorów słonecznych, realizowany przez: Fundację „Dom Seniora” im. Sue Ryder w Pierzchnicy,
- przedsięwzięcia termomodernizacyjne, realizowane głównie przez jednostki samorządu terytorialnego w swoich jednostkach organizacyjnych, m.in. przez gminy: Sandomierz, Kielce, Wodzisław powiaty: kazimierski, opatowski oraz Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Spółdzielnię Mieszkaniową WZGÓRZE w Ożarowie,

- Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach (budynek Komisariatu w Kielcach, Dwikozach i w Pińczowie),
- likwidację niskiej emisji wspierającej wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii, realizowany przez Gminę Kielce program pilotażowy „KAWKA”.

5.2.4. Priorytet 4: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

W ramach tego obszaru tematycznego wspierane są głównie zadania służące ochronie form ochrony przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem działań:

- związanych z ochroną przyrody - ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów,
  - związanych z ochroną przyrody - ochrona czynna,
  - związanych z ochroną przyrody – konserwacja obiektów podlegających ochronie prawnej
- Dofinansowywane będą również przedsięwzięcia polegające na:
- inwentaryzacji przyrodniczej,
  - opracowaniu i ustanowieniu planów ochrony,
- a także inne przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody.

5.2.5. Priorytet 5: Inne działania ochrony środowiska

Podstawą działań zmierzających do zachowania cennych zasobów przyrodniczych, poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz rozwoju gospodarczego i społecznego województwa jest realizacja zasady zrównoważonego rozwoju. Kształtowanie społeczeństwa urzeczywistniającego tę ideę i dążącego do harmonizowania celów gospodarczych, ekonomicznych i społecznych z celami ekologicznymi, jest możliwe poprzez skuteczną edukację ekologiczną. Mając powyższe na uwadze, w ramach priorytetu 5 w latach 2013-2016 Wojewódzki Fundusz skupia się głównie na działaniach związanych z:

- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- działaniami polegającymi na zapobieganiu i likwidowaniu poważnych awarii i ich skutków,
- edukacją ekologiczną oraz propagowaniem działań proekologicznych związanych z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- wspieraniem systemu kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzeniem baz danych podmiotów korzystających ze środowiska, obowiązanych do ponoszenia opłat,
- likwidacją skutków klęsk żywiołowych w obiektach infrastruktury ochrony środowiska, służących ochronie powietrza, oczyszczaniu ścieków komunalnych i gospodarowaniu odpadami komunalnymi,
- likwidacją skutków intensywnego działania zjawisk naturalnych, stanowiących zagrożenie dla środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego, po potwierdzeniu ich wystąpienia przez Wojewodę Świętokrzyskiego,
- zapobieganiem lub usuwaniem skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- wspieraniem opracowania, budowy i wdrożenia systemu informacji przestrzennej jako zintegrowanej platformy do gromadzenia informacji o środowisku, prowadzeniem rejestru form ochrony przyrody i udostępnieniem informacji o środowisku,
- wspomaganie ekologicznych form transportu,
- wspieraniem przedsięwzięć proekologicznych służących ograniczeniu emisji, zużycia wody, redukcji wytwarzanych odpadów, zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną, ciepłą w procesie produkcyjnym.

Sukcesywne dostosowywanie do obowiązującego prawodawstwa i polityki ekologicznej państwa i województwa może powodować zmiany w zakresie działań w poszczególnych priorytetach.

5.2.6. Nowy okres programowania

W okresie objętym Strategią nakładają się zadania realizowane w ramach dwóch perspektyw finansowych:

- perspektywy 2007-2013, dla której Fundusz jest instytucją wdrażającą projekty środowiskowe w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko,
- perspektywy 2014-2020, dla której Fundusz współuczestniczy we wdrażaniu ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, a także dąży do współuczestnictwa w realizacji zadań w ramach ww. Programu w zakresie osi priorytetowej II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu – w zakresie powierzonym przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, obejmującym gospodarkę wodno-ściekową.

5.2.6.1. Zakończenie okresu programowania 2007-2013

W okresie obowiązywania Strategią Fundusz kontynuował będzie wdrażanie projektów, dla których w latach 2009-2012 zostały zawarte umowy o dofinansowanie w ramach POIiŚ w perspektywie 2007-2013 lub też zostały zawarte umowy w późniejszym okresie, po ocenie spełnienia **kryteriów wyboru projektów, zgłoszonych do dofinansowania w ramach konkursów z zakresu** priorytetów: I – Gospodarka wodno-ściekowa i II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

Według stanu na koniec sierpnia 2015 r. wdrażanych jest 16 projektów w ramach POIiŚ w perspektywie 2007-2013 – wszystkie w końcowej fazie realizacji. Podstawowe dane charakteryzujące projekty wdrażane przez Fundusz obrazuje tabela poniżej:

Wykaz realizowanych przez WFOŚiGW w Kielcach umów o dofinansowanie projektów w ramach PO IiŚ (I i II priorytet) stan na 31.08.2015 r.

Lp.	Data podpisania umowy	Beneficjent	Nazwa projektu	Koszt projektu (PLN)		Kwota dofinansowania z Funduszu Spójności (PLN)
				całkowity	kwalifikowany	
1	2	3	4	5	6	7
1	29.06.2009	Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski- etap I	80 040 239,72	46 151 694,80	39 228 940,45

1	2	3	4	5	6	7
2	26.01.2010	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Busku-Zdroju	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój	122 945 170,00	92 241 496,89	78 405 272,35
3	05.02.2010	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Sandomierzu	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Sandomierza	30 118 855,68	19 281 648,94	16 389 401,59
4	23.02.2010	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Końskich Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie	162 735 478,22	95 162 159,45	80 887 835,52
5	26.02.2010	Gmina Morawica	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w Gminie Morawica	36 984 260,27	21 328 062,64	18 128 853,24
6	23.04.2010	Związek Międzygminny „Nidzica” w Kazimierzy Wielkiej	Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na terenie Związków Międzygminnych „Nidzica” i „Nida 2000”	83 740 593,66	60 505 930,89	51 430 041,25
7	14.10.2011	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Kompleksowy system gospodarki odpadami komunalnymi w Rzędowie gmina Tuczępy	59 761 387,18	40 135 544,33	34 115 212,68
8	21.12.2012	Wodociągi Jędrzejowskie Spółka z o.o.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Jędrzejów	25 905 747,19	12 265 177,77	10 425 401,10
9	20.12.2013	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Końskich Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie - ETAP II	6 509 566,73	4 259 226,56	3 620 342,57
10	05.03.2014	Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Włoszczowa	18 531 259,63	10 015 456,76	8 513 138,24
11	04.07.2014	Wodociągi Jędrzejowskie Spółka z o.o.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Jędrzejów - Etap II	19 468 666,58	11 309 947,79	9 613 455,62

1	2	3	4	5	6	7
12	19.08.2014	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Dokumentacja na dokończenie modernizacji oczyszczalni ścieków Starachowice	299 648,91	243 617,00	207 074,45
13	25.08.2014	Gmina Bodzechów	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski- etap III w gminie Bodzechów	1 055 027,00	857 745,53	729 083,70
14	05.12.2014	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Połańcu Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Połaniec	10 433 758,55	7 178 319,32	6 101 571,42
15	06.02.2015	Wodociągi Pińczowskie Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Pińczowie	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Aglomeracji Pińczów – opracowanie dokumentacji	273 880,00	222 666,67	189 266,66
16	07.07.2015	Gmina Pawłów	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Pawłów	7 481 644,24	4 165 493,01	3 540 669,05
Razem				666 285 183,56	425 324 188,35	361 525 559,89

Wszystkie projekty zostaną rozliczone do końca kwietnia 2016 r., wtedy też zostanie określona ostateczna wartość wszystkich projektów wdrażanych przez Fundusz dofinansowanych z PO IiŚ 2007-2013 oraz wartość łącznego dofinansowania z tego Programu.

5.2.6.2. Okres programowania 2014-2020

W okresie objętym Strategią Fundusz skupiał się będzie na realizacji **Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020**, w której wojewódzkie fundusze są **wskazane** jako instytucje zaangażowane w realizację określonych w niej działań.

W okresie 2013-2016 Fundusz zadeklarował gotowość wdrażania projektów w kolejnej perspektywie finansowej 2014-2020. Decyzją Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju wyłączono wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej z systemu instytucjonalnego PO IiŚ 2014-2020, co w konsekwencji skutkować będzie wdrażaniem projektów z terenu województwa świętokrzyskiego wyłącznie przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

W okresie przejściowym Fundusz realizował i nadal będzie realizował działania przygotowawcze do absorpcji środków pomocowych z perspektywy finansowej 2014-2020.

W ramach perspektywy finansowej 2014-2020 w 2014 r. Fundusz zadeklarował również do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udział w tworzonego przez Ministerstwo Gospodarki w ramach w PO IiŚ 2014-2020 projekcie „*Ogólnopolski system*

wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” (priorytety inwestycyjne 4.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach i 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym). Według założeń do programu doradczego Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie będzie pełnił rolę Beneficjenta systemowego tego projektu, zaś wojewódzkie fundusze – partnerów wojewódzkich, zatrudniając doradców energetycznych, których zadaniem ma być między innymi doradztwo samorządom terytorialnym w zakresie inwestycji w obszarze efektywności energetycznej i OZE. Prowadzenie doradztwa energetycznego w pełnym zakresie planowane jest od stycznia 2016 r.

Fundusz, będąc partnerem NFOŚiGW w Warszawie w *Ogólnopolskim systemie wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE*, uczestniczył będzie we wsparciu projektów przyczyniających się do realizacji pakietu klimatyczno-energetycznego UE 20/20/20. Służyć temu będzie zarówno wsparcie doradcze dla gmin w przygotowaniu i wdrażaniu planów gospodarki niskoemisyjnej, wsparcie przedsiębiorców w przygotowaniu i wdrażaniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i OZE, usługi doradcze w zakresie aplikowania o środki UE oraz prowadzenie działań dla zwiększania świadomości w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, kierowane do ogółu społeczeństwa, w tym do podmiotów publicznych, przedsiębiorców, osób fizycznych.

Przyszłe działania na rzecz wzrostu efektywności wykorzystania energii będą także w dużym stopniu koncentrować się na gospodarstwach domowych, umożliwiając dofinansowanie modernizacji indywidualnych źródeł ciepła, termomodernizację budynków i instalację OZE.

W celu ułatwienia gminom województwa świętokrzyskiego zrealizowania oraz wykroczenia poza unijny cel, jakim jest zmniejszenie emisji CO₂ o 20% do 2020 roku Fundusz będzie starał się o pełnienie funkcji Regionalnego Koordynatora Porozumienia Burmistrzów. Porozumienie Burmistrzów, jako ruch europejski skupiający władze lokalne i regionalne, które dobrowolnie włączają się w działania na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii na podlegających im obszarach, oferuje wielopłaszczyznowe wsparcie. Fundusz jako Regionalny Koordynator Porozumienia Burmistrzów oferowałby gminom, które podpiszą Porozumienie Burmistrzów, pomoc strategiczną w zakresie proponowania konkretnych zmian prawa miejscowego, finansowe i techniczne wsparcie. Umożliwiłby również gminom dostęp do najlepszych praktyk, szkoleń oraz wsparcia merytorycznego.

6. Wskaźniki i efekty ekologiczne

Wybór zadań do dofinansowania uzależniony jest w głównej mierze od efektu ekologicznego. Taki stosunek do działań objętych priorytetami umożliwi usprawnienie wyboru do dofinansowania projektów racjonalnych ekologicznie. Na lata 2013-2016 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach przyjął następujące wskaźniki efektywności ekologicznej i rzeczowej:

Priorytet	Działanie	Proponowany wskaźnik	Jednostka
Priorytet 1: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba gospodarstw podłączonych do nowo wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – ilość ścieków planowanych do odprowadzenia nowym systemem kanalizacji – liczba osób korzystających z oczyszczania ścieków w oczyszczalni – ilość ścieków oczyszczonych w oczyszczalni 	szt. m ³ /d RLM m ³ /d
	uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w utworzonych na terenie województwa aglomeracjach	<ul style="list-style-type: none"> – liczba gospodarstw podłączonych do nowo wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – ilość ścieków planowanych do odprowadzenia – liczba osób korzystających z oczyszczania ścieków w oczyszczalni 	szt. m ³ /d RLM
	budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących zbiorników retencyjnych ujętych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego	<ul style="list-style-type: none"> – pojemność – powierzchnia 	m ³ ha
	budowa systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków na wydzielonych, ujętych w „Programie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” obszarach, gdzie budowa komunalnych sieci kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty,	<ul style="list-style-type: none"> – przepustowość przydomowych oczyszczalni – ilość oczyszczalni 	m ³ /d szt.
	uporządkowanie gospodarki ściekami odpadowymi poprzez budowę, rozbudowę lub przebudowę oczyszczalni wód deszczowych wraz z kanalizacją	<ul style="list-style-type: none"> – przepustowość oczyszczalni – powierzchnia zlewni ciężącej 	l/s m ²
	zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do celów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> – przepustowość SUW – rodzaj zanieczyszczeń wymagających redukcji wg decyzji Inspekcji Sanitarnej 	m ³ /d mg.../l
	zabezpieczenie przed powodzią oraz suszą	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową – zabezpieczenie terenu 	os. ha
	opracowanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi	Opracowanie	kpl.

	badanie jakości wody kąpielisk	rodzaj zanieczyszczeń wymagających redukcji wg decyzji Inspekcji Sanitarnej	mg.../l
Priorytet 2: Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	ograniczenie masy składowanych odpadów komunalnych poprzez rozwijanie systemów selektywnej zbiórki wybranych frakcji odpadów	ograniczenie masy składowanych odpadów komunalnych poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów oraz ich masa (papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło) (% wagowo, Mg/rok)	Mg/rok %
	ograniczenie masy odpadów ulegających biodegradacji, kierowanych na składowisko odpadów	stopień redukcji i masa odpadów i komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 r. (w odniesieniu do poszczególnych instalacji)	Mg/rok %
	ograniczenie masy odpadów niebezpiecznych, kierowanych na składowisko odpadów	masa odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi lub prawidłowemu unieszkodliwieniu	Mg/rok
	usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	masa unieszkodliwionych lub zabezpieczonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest	Mg/rok
	dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja	powierzchnia składowiska	ha
	budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów		
	tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych		
	wykonanie nowych, przebudowę lub rozbudowę istniejących instalacji zagospodarowania składowisk odpadów komunalnych		
	koszty gospodarowania odpadami pochodzącymi z wypadków w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy		
	działania mające na celu zabezpieczenie przed skażeniem substancjami niebezpiecznymi (oleje, benzyny, smary), które mogą zostać wprowadzone do środowiska w sposób niekontrolowany, w wyniku zdarzeń losowych typu wypadki, pożary, katastrofy i umożliwiają sprawne wykonanie akcji ratowniczej: neutralizację wycieków substancji niebezpiecznych, w tym substancji ropopochodnych, wydobywanie ludzi z rozbitych aut i usunięcie aut z drogi		

	opracowanie, w tym aktualizacja wojewódzkiego planu gospodarki odpadami	opracowanie	kpl.
Priorytet 3: Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem	wspieranie działań obejmujących zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym, a także zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biomasy	wzrost efektywności energetycznej	%
	zmniejszenie strat powstających przy dystrybucji ciepła		
	działania energooszczędne prowadzone w mieszkalnictwie i budownictwie poprzez podłączanie obiektów do scentralizowanego źródła ciepła		
	obniżenie energochłonności sektora publicznego poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej	wzrost efektywności energetycznej	%
	działania mające na celu redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza z tzw. „niskiej emisji”, poprzez przebudowę kotłowni opalanych węglem na opalane gazem ziemnym, olejem opałowym oraz biomasą	ograniczenie emisji dwutlenku węgla, tlenków siarki, tlenków azotu i pyłów, ograniczenie lub uniknięcie emisji CO ²	Mg/rok
	zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	ilość energii z OZE	MWh/rok
	wdrażanie programów ochrony powietrza w strefach, gdzie stwierdzono przekroczenia stężeń pyłu zawieszonego PM10		
Priorytet 4: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody - ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	liczba gatunków chronionych w wyniku realizacji przedsięwzięcia, w tym lista gatunków z czerwonej księgi gatunków zagrożonych	szt.
	przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody - ochrona czynna	powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów	ha
	przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody – konserwacja obiektów podlegających ochronie prawnej	ilość obiektów	szt.
	inwentaryzacja przyrodnicza	powierzchnia obszaru podlegającego inwentaryzacji	ha
	opracowanie i ustanowienie planów ochrony	powierzchnia obszaru dla którego sporządza się plan ochrony, liczba opracowanych planów ochrony	ha szt.
	inne przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody	w zależności od rodzaju zadania	szt., m ² , ha, m ³ , kpl
	Priorytet 5: Inne działania ochrony środowiska	wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska	zakres badań, w przypadku monitoringu wód i powietrza - liczba wykonanych oznaczeń jednostkowych, ilość punktów/stanowisk pomiarowych, ilość zakupionego sprzętu/aparatury
działania polegające na zapobieganiu i likwidowaniu poważnych awarii i ich skutków			

	edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju	liczba osób objęta działaniem, nakład publikacji/wydawnictw, odbiorcy publikacji,	liczba osób, egz., kpl.
	wspieranie systemu kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenie baz danych podmiotów korzystających ze środowiska, obowiązanych do ponoszenia opłat	wdrożenie systemu, ilość stanowisk do obsługi systemu	kpl. szt.
	likwidacja skutków klęsk żywiołowych w obiektach infrastruktury ochrony środowiska, służących ochronie powietrza, oczyszczaniu ścieków komunalnych i gospodarowaniu odpadami komunalnymi		
	likwidacja skutków intensywnego działania zjawisk naturalnych, stanowiących zagrożenie dla środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego, po potwierdzeniu ich wystąpienia przez Wojewodę Świętokrzyskiego		
	zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego		
	wspieranie opracowania, budowy i wdrożenia systemu informacji przestrzennej jako zintegrowanej platformy do gromadzenia informacji o środowisku	wdrożenie systemu, ilość stanowisk do obsługi systemu	kpl. szt.
	prowadzenie rejestru form ochrony przyrody i udostępnieniem informacji o środowisku		
	wspomaganie ekologicznych form transportu		

Mając na uwadze dotychczasową realizację zadań, efektywność ekologiczna w okresie objętym Strategią – przy uwzględnieniu głównych wskaźników, wynikających z powyższego zestawienia, kształtuje się następująco:

Lp.	Nazwa efektu	Efekty ekologiczne osiągnięte lub planowane do osiągnięcia w okresie 01.01.2013-31.08.2015	Efekty ekologiczne planowane do osiągnięcia w okresie 01.09.2015-31.12.2016
1.	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków (tys. RLM)	20,8	6,96
2.	Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów (tys. Mg/rok)	45,00	3,0
3.	Szacunkowy roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tys. MgCO ₂ /rok)	11,50	19,03
4.	Powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (tys. ha)	286,11	95,37

7. Struktura organizacyjna i instrumenty finansowania w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach

7.1. Analiza SWOT Funduszu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach jest samodzielną instytucją finansową posiadającą osobowość prawną, z doświadczeniem w finansowym wspomaganiu przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, posiadającą wysoko wykwalifikowaną kadrę we wszystkich dziedzinach ochrony środowiska. Stanowi istotny instrument przy dofinansowywaniu projektów środowiskowych, realizowanych zarówno ze środków krajowych, jak i w ramach programów wykorzystujących środki pochodzące z Unii Europejskiej.

Poniższa analiza SWOT została przygotowana przy uwzględnieniu określonych w Strategii priorytetów oraz standardów obsługi beneficjentów i wewnętrznych potrzeb i możliwości Funduszu. Podobnie jak w przypadku analizy SWOT stanu środowiska i jego finansowania w województwie świętokrzyskim, do mocnych stron zaliczono elementy stanowiące wewnętrzne potencjały rozwojowe, a do słabych - wartości niepożądane dla Wojewódzkiego Funduszu. Szanse i zagrożenia to grupy już zidentyfikowanych lub możliwych do zaistnienia zjawisk i procesów.

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
Kierowanie się interesem publicznym i środowiskowym przy dofinansowywaniu przedsięwzięć	Mała możliwość reagowania na wystąpienie nagłych potrzeb dofinansowania zadań niezaplanowanych
Gwarancja stabilnego źródła współfinansowania przedsięwzięć; możliwość realnego /stabilnego oszacowania kosztów finansowych na cały okres inwestycji	Niska skuteczność reagowania na brak zainteresowania realizacją przedsięwzięć prośrodowiskowych, wynikający ze słabnącej kondycji finansowej potencjalnych beneficjentów
Wysoko wykwalifikowana kadra, kompetentna w zakresie aktualnie realizowanych zadań	Trudność w dotarciu z informacją o działaniach Funduszu do ostatecznego odbiorcy realizowanych przedsięwzięć proekologicznych
Mobilizowanie na rzecz środowiska środków z innych źródeł przez współfinansowanie zadań	
Docieranie z ofertą do nowych beneficjentów	
Skuteczna kontrola wydatkowanych środków w szczególności w kontekście efektywności ekologicznej	
Zobiektywizowany, bezstronny proces przyznawania dofinansowania oparty na formalnej procedurze	
Znajomość problematyki regionalnej i szybka reakcja na zmiany potrzeb środowiskowych w regionie	
Doświadczenie instytucjonalne w zarządzaniu środkami europejskimi	
Wypracowany system samofinansowania	

SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej	Projektowane zmiany przepisów, mające na celu uszczuplenie wpływów Funduszu
Nowe wyzwania w kontekście wdrażania nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w której wojewódzkie fundusze ochrony środowiska są wskazane jako instytucje zaangażowane w realizację działań określonych w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020	Wpływ kryzysu na ograniczenie dochodów i zmniejszenie zdolności inwestycyjnej
Możliwość kształcenia i rozwoju przyszłych kadr – specjalistów w dziedzinie ochrony środowiska	Zmiana przepisów prawa w zakresie wskaźników zadłużenia jst
Rosnące oczekiwania i potrzeby ze strony beneficjentów	Zmiana prawodawstwa gospodarczego niekorzystnie wpływająca na sprawy ochrony środowiska
Poszukiwanie nowych rozwiązań w zakresie możliwego montażu finansowego	Centralizacja systemu finansowania ochrony środowiska
Współpraca wojewódzkich funduszy i Narodowego Funduszu w kontekście ujednoczenia systemu ewidencjonowania efektów ekologicznych	Spodziewana niestabilność zarówno prawa krajowego, jak i regulacji dotyczących finansowania ze środków zagranicznych
Możliwość wsparcia finansowego w obszarach dotąd nie obejmowanych dofinansowaniem	Dążenie do zapewnienia komplementarności działań prowadzonych przez system Funduszy i w związku z tym unikanie dublowania oferty
Doradztwo energetyczne	
Tworzenie warunków do wdrażania finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej	
Dążenie do zapewnienia komplementarności działań prowadzonych przez system Funduszy i w związku z tym unikanie dublowania oferty	

7.2. Instrumenty finansowe w latach 2013-2016

Finansowanie zadań przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach odbywać się będzie przy zastosowaniu form, kierunków i zasad dostosowanych do potrzeb beneficjentów, przy uwzględnieniu celów realizowanych przedsięwzięć i jak najlepszym wykorzystaniu możliwości Funduszu.

Oferta pomocy finansowej na wspieranie realizacji priorytetowych przedsięwzięć proekologicznych skierowana przez Fundusz do potencjalnych beneficjentów obejmuje:

1) oprocentowane pożyczki:

- częściowo umarżalne, z zastosowaniem preferencyjnego oprocentowania,
- nie podlegające umorzeniu – w przypadku pożyczek w ramach współfinansowania przedsięwzięć realizowanych przy udziale środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, a także w przypadku pożyczek przeznaczonych na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej

2) dotacje, w tym:

- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych przez banki jednostkom samorządu terytorialnego oraz komunalnym spółkom handlowym,
- dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,

3) pomoc bezzwrotną udzielaną państwowym jednostkom budżetowym w formie przekazania środków finansowych za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa.

Forma pomocy uzależniona będzie od rodzaju zadania i jego znaczenia w obszarze ochrony środowiska.

Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków Wojewódzkiego Funduszu może też następować w ramach środków udostępnianych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów bankowych, pożyczek lub dotacji na wskazane przez Wojewódzki Fundusz programy i przedsięwzięcia, a także dopłat do oprocentowania kredytów lub częściowych spłat kapitału udzielonych na ten cel kredytów bankowych - na warunkach określonych w umowie z bankiem.

Przewiduje się również możliwość zawierania z instytucjami finansowymi i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, jako pośrednio zaangażowanych we wsparcie realizacji przedsięwzięć, umów lub porozumień o współpracy w zakresie dofinansowania zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej i dofinansowanie zadań na warunkach określonych w tych umowach lub porozumieniach.

7.3. Polityka komunikacyjna

Jako priorytet polityki komunikacyjnej Fundusz zakłada doskonalenie, rozszerzenie relacji dwukierunkowych z beneficjentami i ich intensywniejsze wsparcie merytoryczne. Pełnienie roli tzw. centrum kompetencji ma stanowić formę wsparcia beneficjentów w uzyskiwaniu dofinansowania i realizacji przedsięwzięć środowiskowych poprzez przepływ uporządkowanej, wiarygodnej informacji. W ramach powyższego rozwijany będzie dialog, wymiana informacji, wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk między różnymi partnerami, prowadzone będą konsultacje, szkolenia, działalność analityczna i doradcza.

Zadaniem centrum kompetencji ma być podejmowanie działań, charakteryzujących się merytorycznie wartościowym, rzetelnym przekazem dostosowanym do odbiorców:

- informacyjno - promocyjnych oraz koordynacyjnych w budowaniu kompetencji związanych z przygotowaniem rynku na odbiór oferty finansowania wypracowanej przez Fundusze,
- informacyjno - edukacyjnych w zakresie nowych kierunków, potrzeb, działań i rozwiązań w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Celem tych działań będzie m.in.:

- zwiększenie świadomości w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, wsparcie gmin w przygotowaniu i wdrażaniu Planów Gospodarki Niskoemisyjnej oraz wsparcie w przygotowaniu i wdrażaniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii,
- aktywizacja społeczna, silniejsze motywowanie społeczeństwa do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, w tym zrównoważonej konsumpcji; budowanie społeczeństwa obywatelskiego w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Centrum kompetencji wzmocni funkcję całego systemu Funduszy, pozwoli na promowanie jego wspólnej misji oraz systemu Funduszy jako dobrej praktyki w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z ustawą POŚ, która umożliwi prowadzenie działań miękkich, pozafinansowych przez Fundusze, takich jak doradztwo, szkolenia, działania informacyjne.

Doskonalone będą dotychczasowe formy kontaktu z potencjalnymi beneficjentami, zapewniające dostęp do informacji poprzez elektroniczne środki przekazu (Internet), regionalne

środki masowego przekazu, spotkania bezpośrednie. Co roku do beneficjentów dostarczana będzie broszura zawierająca treści dotyczące możliwości dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a także kryteriów oceny i zasad udzielania pomocy.

Celem prowadzonej polityki komunikacyjnej jest:

- zwiększenie zainteresowania realizacją projektów środowiskowych przy wykorzystaniu instrumentów finansowych oferowanych m.in. przez Fundusz,
- skuteczne wdrożenia systemu wsparcia w zakresie efektywności energetycznej i OZE ze środków finansowych UE w ramach perspektywy finansowej 2014 - 2020,
- zwiększenie efektywności wydatkowanych środków w obszarze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- optymalne dostosowanie kierunków działania, zasad, form i środków do specyfiki beneficjenta, a także potrzeb społecznych i środowiskowych,
- zapewnienie komplementarności i synergii działań w obszarze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- usprawnienie procesu obsługi beneficjentów.

Wskazane działania winny ukształtować wizerunek Funduszu jako instytucji skutecznie wspierającej działania na rzecz ochrony środowiska w celu polepszenia jakości życia społeczeństwa.

8. Finansowanie

Polityka finansowa WFOŚiGW w Kielcach ukierunkowana została na realizację zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych oraz przynależności Polski do Unii Europejskiej. Zatem Fundusz nie będzie dążył do minimalizacji wolnych środków na koniec roku w przypadku, gdy z planów wynikać będzie, że przejściowo wolne środki mogą i powinny być zaabsorbowane w latach następnych.

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej jednym z najważniejszych priorytetów w skali kraju i w skali regionu stało się wygospodarowanie środków finansowych niezbędnych do zapewnienia krajowego wkładu finansowego umożliwiającego jak najpełniejsze wykorzystanie środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Zatem środowiskowe projekty inwestycyjne i działania realizowane z udziałem środków UE (w tym działania wynikające ze Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020, w realizację których przewidziano zaangażowanie wojewódzkich funduszy), będą dofinansowane w pierwszej kolejności.

Działania Funduszu określone w Strategii na lata 2012-2016 będą służyły zapewnieniu wkładu finansowego dla realizacji działań określonych w ramach poszczególnych priorytetów. Łączne finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 2013-2016 kształtuje się następująco:

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (w mln zł)	Wyплаты w okresie od 01.01.2013 do 31.08.2015	Planowane wyплаты w okresie od 01.09.2015 do 31.12.2015	Planowane wyплаты w 2016 roku
Działalność pożyczkowa ze środków własnych razem, z tego:	126,2	46,2	73,0
Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	81,8	17,3	35,0
Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	25,2	5,9	7,0
Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem	19,0	22,4	30,0
Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	0,0	0,0	0,0
Inne działania ochrony środowiska	0,2	0,6	1,0
Działalność dotacyjna ze środków własnych razem (łącznie z umorzeniami, dopłatami do oprocentowania, przekazaniem środków za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa itp.), z tego:	22,8	8,9	12,9
Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	7,7	4,0	4,6
Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	4,6	0,8	2,0
Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem	3,7	1,9	2,1
Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	1,2	0,9	1,2
Inne działania ochrony środowiska	5,6	1,3	3,0

Granice możliwości finansowania nowych przedsięwzięć służących ochronie środowiska wyznacza stan majątku Funduszu. W celu zapewnienia należytej płynności finansowej i zapewnienia niezbędnych środków w latach objętych strategią, jak i w latach następnych, konieczne jest utrzymanie realnej wartości majątku Funduszu, co najmniej na obecnym poziomie.

Mając na względzie działania wynikające ze Strategii podejmowane z uwzględnieniem warunków umożliwiających dostosowanie zasad dofinansowania środkami Funduszu do warunków zgodnych z założeniami określonymi dla środków unijnych w ramach perspektywy 2014-2020, stosunek dofinansowania zwrotnego do bezzwrotnego określa się na 80 % : 20 % (+/- 5 %).

9. Współpraca z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i innymi wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Wśród celów i kierunków działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach istotną kwestią jest podejmowanie współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz innymi wojewódzkimi funduszami.

Wojewódzkie fundusze współdziałają w zakresie realizacji ustawowych celów, a dla efektywnej ich realizacji Prezesi Zarządów utworzyli Konwent, jako forum artykułowania opinii, wymiany poglądów i doświadczeń oraz prezentowania na zewnątrz spójnych stanowisk i propozycji zmierzających do ciągłego doskonalenia sprawności, poprawności i skuteczności działania.

Wspólne dla wojewódzkich i Narodowego Funduszu cele do osiągnięcia zostały określone w podpisanej 14 kwietnia 2010 r. Karty Zasad Współpracy Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wspólna Strategia zaś zakłada współpracę funduszy w 4 perspektywach, dla których sprecyzowano szereg działań, które przytoczono w rozdziale 2.3.

W kwestiach merytorycznego zaangażowania funduszy jednym ze wspólnych przedsięwzięć środowiskowych jest działanie na rzecz zabezpieczenia przeciwpowodziowego, a w szczególności realizacja „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”, przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 9 sierpnia 2011 r. i przewidzianego do realizacji na lata 2011-2030. Do Programu zostały włączone opracowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie dwa projekty o dużym znaczeniu dla ochrony przeciwpowodziowej na terenie województwa świętokrzyskiego: „Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami Natura 2000” oraz „Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w dolinie Czarnej Staszowskiej”.

W zakresie jego realizacji w dniu 4 lipca 2012 r. Narodowy Fundusz i 5 wojewódzkich funduszy: w Kielcach, w Katowicach, w Krakowie, w Lublinie i w Rzeszowie zawarły porozumienie, którego celem jest zagwarantowanie środków na współfinansowanie zamierzeń inwestycyjnych podejmowanych w ramach Programu na terenie poszczególnych województw.

Program jest ukierunkowany na zabezpieczenie przed wielkimi, katastrofalnymi powodziąmi i ma charakter ramowy dla poszczególnych rozwiązań w tym zakresie.

Istotnym elementem jest utrzymywanie ciągłej współpracy na mocy podpisanych umów i pomoc finansowa NFOŚiGW przy realizacji przedsięwzięć w zakresie likwidacji skutków intensywnego działania zjawisk naturalnych, stanowiących zagrożenie dla środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego (powodzi, huraganu), a także w zakresie realizacji przedsięwzięć azbestowych. Wojewódzki Fundusz jest otwarty na przystępowanie do innych ogłaszanych przez Narodowy Fundusz programów i wspólne podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska.

W ramach współpracy z NFOŚiGW Fundusz w Kielcach zawarł także umowę udostępnienia środków w celu udzielania beneficjentom oprocentowanych pożyczek na przedsięwzięcia inwestycyjne, które uzyskały wsparcie ze środków UE, realizowane w ramach programów z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi lub gospodarki wodno-ściekowej, w szczególności Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Dla Funduszu w Kielcach istotnymi przedsięwzięciami środowiskowymi współpracy ponadregionalnej będą również poprawa efektywności energetycznej, rozwój odnawialnych źródeł energii, a także ograniczenie niskiej emisji.

Bardzo ważne w okresie objętym Strategią będzie wspólne zaangażowanie w realizację działań w obszarach priorytetowych przewidzianych do wsparcia ze środków funduszy unijnych, tak w obecnym, jak i w nowym okresie programowania (2014-2020).

Niezmiennie ważnym elementem jest stała współpraca pomiędzy funduszami w zakresie szerokiej wymiany doświadczeń zawodowych.

10. Aktualizacja i ocena funkcjonowania Strategii

W Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na bieżąco prowadzony będzie monitoring procesu realizacji wyznaczonych zadań. Powyższe będzie realizowane w oparciu o roczne plany wdrażania, z których pierwszy zostanie opracowany na 2015 rok. Nie planuje się kolejnej aktualizacji dokumentu.